

DOBŘÁ ADRESA

Z obsahu

Emil Hakl

Radek Fridrich

Bianca Bellová

Jiří Dynka

Obsah:

Nesebar

Michal Šanda: Literární
kavárna Obratník (56)

**SYSTÉM NAVIGACE:
KLEPNĚTE!**

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

Korfu

Jak se má, co právě dělá: Emil Hakl (4)
Michal Šanda: **Z antikvariátních banánovek – Derby County – SK Slavia** (6)
Nekrolog za Lídou Divišovou (8)
Petr Štengl: **Kozelkovská ironie plná paradoxů** (10)
Milan Kohout: **Manifest uměleckého kladiva** (12)
Večírek Nakladatelství Petr Štengl (16)
Dobrá adresa na Světu knihy (18)
Gratulace (Alžbětě Stančákové k Ceně Jiřího Ortena) (20)

Hvar

Jakub Šofar: **Vyjedu trumfovým esem – minirecenze (Mohsin Hamid, Martina Pachmanová, Ján Rozner, Prostor 100, Zygmunt Bauman)** (22)
Michal Šanda: **Minirecenze (Bohuslav Vaněk-Úvalský)** (24)
Ivo Harák **o monografii Libor Martnek: Władysław Sikora** (26)
Wagner a Liszt v Piešťanech (28)

Alanya

Jiří Dynka, Zdeněk Macháček: **Kavárny / Makulatury** (30)
Mikael Gwilou & Denis Molčanov: **Češi, polibte mě...** (32)
Michal Šanda, Ivan Wernisch: **Jakápak prdel** (34)
Petr Štengl: **Okna** (36)

Fuerteventura

Postřehy Ladislava Vízka (40)
Dobromil Adresný: **Pátý brouk** (41)
Alžběta Bublanová Libánská: **Představy** (42)
Bianca Bellová: **Jezero** (48)
Jan Dewaren: **Dni a lidé ve větách** (49)
Pavel Dolejší: **Zafačovali ho svými zvědavými očima** (50)
Radek Fridrich: **V budlíně** (52)
Eva Nováková: **Ztraceni v experimentu** (54)

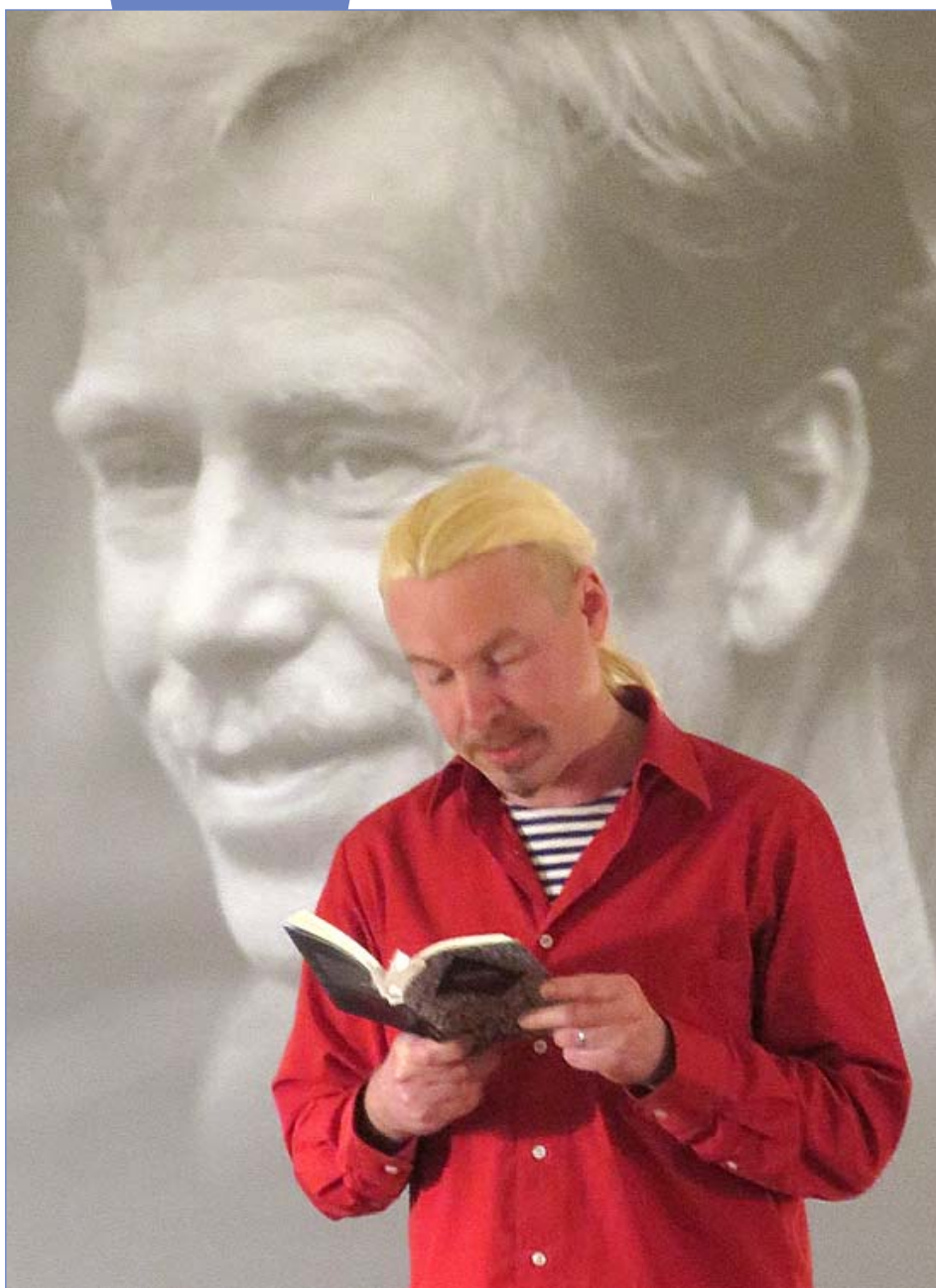
Dobrá adresa na Světu knihy, foto Petr Štengl (k článku na str. 18)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 6, rok 2015, ročník 16. E-mail: dobraadresa@dobraadresa.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Michal Šanda. Redakce: Václav Dvořák, Štěpán Kučera, Petr Štengl, Štefan Švec, Martin Vokurka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Vystavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky. Redakcí nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafin a FirstNet, a. s. Časopis je exportován Ústavem pro Českou literaturu AV ČR. ISSN 1804-963X

Naho Foto- aktu- alita

Foto Michal Šanda

Tradiční čas dovolených je červenec a srpen, přesto už teď Facebook žije tím, kdo kam pojedě v červnu, jeden na Korfu, další na Hvar, sestřenice mě zásobuje denní porcí fotek z Fuerteventury – azurové nebe, prosluněné pláže, opálené tváře. „Zatracená krize!“ Až se vrátí, spustí nářek.

Michal Šanda

Václava Havla začíná zastiňovat Patrik Linhart.

K
orfu

Jak se má, co právě dělá

Emil Hakl

„Všeckrá témata jsou u nás v Čechách vyčerpána a nová se neobjeví, poněvadž se nic neděje. Někdo jí k obědu kobylky, jiný je apriori ze všeho paf, třetí bude bez ohledu na cokoliv dál bušit do svých (většinou historických) schémat. Na to jsem rezignoval a pustil to z kopce. Nechci se věnovat minulosti, přítomnosti ani sám sobě, takže mi z toho vychází pohádka o vypravěči, co si zabouchl bez klíčů a než se stihl vrátit domů, zjistil, že se vážně zamiloval. Žena je ovšem umělá, má břink a je mnohem bystřejší než vypravěč. Za výsledek neručím – což mi připomíná odrbanou legendu o anglických vojácích v zajetí, co se denně holili, pucovali si boty a žehlili košile. Každodenní dril jim – dle jejich názoru – zajistil přežití. Navíc to dělali proto, aby až se vrátí do svých vznešených klubů, hladce zapadli zpátky. Což zdejším literátům nehrozí, a přesto se snaží. Nejde totiž o výsledek, ale o přežití.“

K
orfu

Z antikvariátních banánovek

Ve středu
22. května 1946
se konalo v Praze
na Letné na
stadionu A. C.
Sparty přátelské
utkání mezi
fotbalovými kluby

Derby County a S. K. Slavií.

Derby County bylo aktuálně

Hřiště A. C. Sparta na Letné

DERBY COUNTY S. K. SLAVIA

Středa dne 22. května 1946

vítězem Anglického poháru, Slavia vicemistrem Československé
fotbalové ligy. Už v první minutě nastřelil Bican tyč. Záhy nato dostal od
Bradáče dlouhý míč, brankář Woodley proti Bicanovi vyběhl a ten jej
přehodil padáčkem.

Utkání skončilo 3:1 pro Slavii.

Branky: Bican, Bradáč, Holman – Doherty.

Derby County – S. K. Slavia

Derby County, vítěz anglického poháru 1948

sehrál v angl. poháru celkem 11 zápasů, z nich 9 vítězných, 2 neroz., vstřelil 37 branek a dostal jen 8. Jeho soupeř ve finále z 10 zápasů vyhrál 6, 2 remisoval a 2 prohrál, vstřelil jen 29 branek a dostal 15.

Anglický pohár hraje se od r. 1871.

V průběhu 65 ročníků nejvíce vítězství zaznamenaly 2 kluby Aston Villa a Blackburn Rovers po 6 (8× ve finále). 5 vítězství dobyl klub Wanderers, 4 vítězství Sheffield United (6× ve finále). Po 3 vítězstvích West Bromwich Albion (8× ve finále), Sheffield Wednesday (4× ve finále), Bolton Wanderers (5× ve finále), Newcastle United (7× ve finále), po 2 vítězstvích Old Etonians, Preston North End, Wolverhampton Wanderers, Everton, Bury, Tottenham Hotspurs, Manchester City a Arsenal. Po 1 vítězství Royal Engineers, Clapham Rovers, Old Carthusians, Blackburn Olympic, Notts County, Notts Forest, Derby County, Manchester United, Barnsley, Bradford City, Sunderland, Burnley, Huddersfield Town, Cardiff City, Portsmouth.

Další rekordy 3 vítězství za sebou drží Wanderers (1876-7-8) a Blackburn Rovers (1884-5-6).

S. K. SLAVIA sehrála s angl. kluby

92 zápasů 47 vítězných
10 nerozhod.
35 prohr. Score 265-202

A. C. SPARTA sehrála s angl. kluby

17 zápasů 11 vítězných
2 nerozhod.
4 prohr. Score 52-27

SPARTA-SLAVIA sehrály společně s angl. kluby

7 zápasů, 3 vítězné, 4 prohrané s celkovým skóre 16-15. Z toho 4 zápasy v Praze a 3 v Anglii.

DERBY COUNTY je prvním klubem, který bezprostředně po vítězství v anglickém poháru, odjel k zápasům do Československa. Zde je přehled posledních zápasů Derby County:

Finále poháru: 27. 4. 1946 Derby County-Charlton Athletic 4-1 v Londýně.

Ligový zápas: 4. 5. 1946 Derby County-Charlton Athletic 3-1 v Derby.

Přátelské zápasy: 11. 5. 1946 A. C. Sparta-Derby County 3-2 v Praze.

14. 5. 1946 S. K. Židenice-Derby County 0-2 v Brně.

18. 5. 1946 Š. K. Bratislava-Derby County 3-1 v Bratislavě.

22. 5. 1946 S. K. Slavia-Derby County ? v Praze.

A. C. SPARTA

GARDEN-PARTY

S. K. SLAVIA

ve středu 19. června 1946 v 18. hod. ve Waldštejnské zahradě
Bližší informace sdělí sekretariáty obou klubů v Praze na Letné

Tisk Antiqua Smíchov

DERBY COUNTY

Foto Em. Pardubský

První obránce NICHOLAS 2		Brankař WOODLEY 1		Levý obránce HOWE 3	
První náložník BULLIONS 4	První spolek CARTER 8	Střední náložník LEUTY 5	Střední útočník STAMPS 9	Levý náložník MUSSON 6	Levý spolek DOHERTY 10
První křídlo HARRISON 7		Střední křídlo DUNCAN 11		Levý křídlo DUNCAN 11	

ŽDÁRSKÝ • KOPECKÝ • BICAN • VYCPÁLEK • HEMELE • HOLMAN
HANKE • HAMPEJS • BRADÁČ
ŘÍHA • LUKA
FINEK • KABÍČEK

Foto Em. Pardubský

S. K. SLAVIA

K
orfu

Lída Divišová

Foto Michal Šanda

V úterý 5. května zemřela Lída Divišová. Po celý život zůstávala ve stínu svého manžela Ivana Diviše. Z jeho milostných básní psaných do Francie Lídě, tehdy ještě Greplové, vznikla v roce 1972 sbírka *Přece jen...* (vyd. 1977). V Paříži vystudovala Sorbonnu a po sňatku přesídlila do Mnichova, kde Diviš pracoval v rozhlasové stanici Svobodná Evropa. Po návratu do Čech roku 1997 získali Divišovi byt na Břevnově v ulici Za Strahovem. V místních hospodách byla Lída provařeným štamgastem. Zahalená v oblacích kouře, na stole paklík tabáku, papírky na balení, štamprli becherovky a malé pivo, takhle promarňovala výtvarný i literární talent. Na přelomu tisíciletí se vzchopila a v kavárně Bájná zebra v divadle Rokoko uspořádala pozoruhodnou výstavu svých textilních koláží. S jejím literárním dílem to dopadlo naprosto tragicky. Už v emigraci si začala psát deník, což v jejím pojetí obnášelo kromě faktografických záznamů množství originálních úvah a postřehů. Před třemi lety si koupila notebook a začala do něj přepisovat své deníkové sešitky s vidinou, že je vydá knižně. Přepsala je téměř všechny, bohužel notebook zapomněla na židli v hospodě Na Hrádečku a když se pro něj za pár minut vrátila, byl pryč. Lída rozhodně nebyla srab, neuronila jedinou slzu, naopak si dělala legraci, že dopadla jako Komenský po požáru v Lešně. Sílu své deníky znovu rekonstruovat už v sobě ale nenašla.

(mš)

Pražské Quadriennale 2015

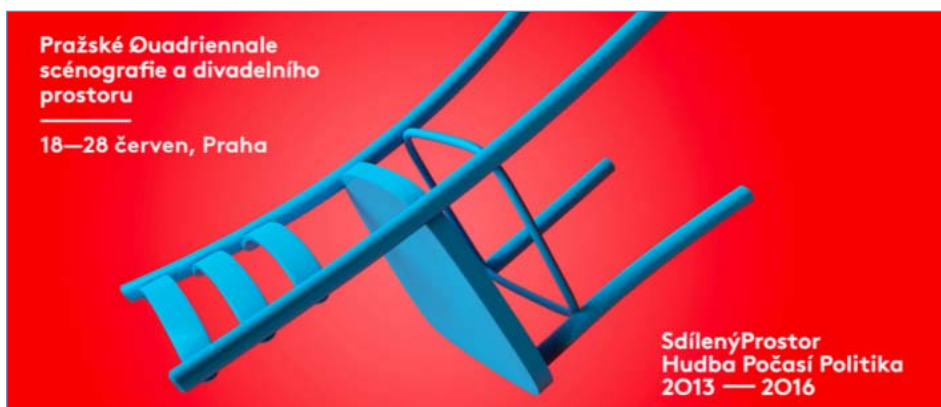
Pražské Quadriennale scénografie a divadelního prostoru je největší světová akce, která zkoumá oblast scénografie v celé její šíři – od scénického umění, přes kostýmní, světelný a zvukový design až po nové scénografické přístupy, jako site specific, aplikovaná scénografie, pouliční performance, kostým jako performance a mnohé další.

Už od roku 1967 Pražské Quadriennale každé čtyři roky mapuje a představuje nejnovější trendy scénografie i architektonické práce s divadelním prostorem. Jádrem této mezinárodní akce tvoří výstava více než 60 zemí z celého světa.

Od roku 2009 organizuje Pražské Quadriennale mimo svou hlavní událost také jiné kulturní projekty – připravuje výstavy, symposia, workshopy, vzdělávací akce, residence a produkuje představení s cílem vytvořit mezinárodní platformu pro teoretický i praktický rozvoj současné scénografie v jejím rozšířeném pojetí.

Nadcházející 13. ročník Pražského Quadriennale (PQ'15) se bude odehrávat od **18. do 28. června**. Jeho hlavním tématem je sdílený prostor: Hudba Počasí Politika. Téma PQ'15 si klade za cíl zviditelnit neviditelné scénografie – prostředí, která nás hluboce ovlivňují, přestože nejsou hmatatelná.

Kromě již tradičních soutěžních sekcí **Sekce zemí a regionů** a **Studentské sekce** představí PQ'15 také architektonickou část **Divadelní prostor – neboli pomíjivá sekce architektury**. Specialitou PQ'15 jsou doprovodné výstavy a živé ak-

ce **Předměty**, **Tvůrci** a **Kmeny**, které se budou odehrávat v galeriích a ve veřejném prostoru v centru Prahy.

PQ'15 také tradičně představí studentská představení v pražských ulicích a divadlech, která letos v rámci edukativního projektu **SpaceLab** proběhnou pod hlavičkou **Zlomvaz Festivalu**. Významnou součástí PQ'15 jsou **přednášky**, **diskuse** a **SpaceLab** workshopy s předními světovými odborníky z divadelního a uměleckého prostředí.

PQ vytváří platformu pro setkání až 5000 divadelních profesionálů a studentů a přivítá více než 50 000 návštěvníků z celého světa.

Seznam lokací, kde se odehrává PQ 2015:

Colloredo-Mansfeldský palác, Clam-Gallasův palác, Kafkův dům, Pražská křižovatka – kostel sv. Anny, Topičův salon, Lapidárium Betlémské kaple, piazetta a Nová scéna Národního divadla, Galerie U Betlémské kaple, Náprstkovo muzeum, Galerie Nová síň, DAMU, Galerie Jaroslava Fragnera, (A)VOID Floating Gallery, VILA Štvanice, náměstí Jana Palacha Rudolfinum, Anenské náměstí – Zlatá ulice, Jungmannovo náměstí, Václavské náměstí, Ovocný trh, náměstí Kranze Kafky, Staroměstské náměstí.

Sjezd spisovatelů

První Sjezd spisovatelů ve svobodných podmínkách s podtitulem „Přepisujeme přítomnost“ navazuje na tradici spisovatelských sjezdů, ovšem bez zatížení dobové ideologie. Sjezd spisovatelů se koná 5. a 6. června v Praze v prostoru Podnik, Bubenská 1.

Na sjezdu vystoupí Balaščík, Bělohradský, Bělíček, Bílek, Borzič, Debnár, Fischer, Hakl, Hůlová, Janáček, Janoušek, Kahuda, Kalistová, Klíčová, Kotátko, Kouba, Kratochvíl, Mandys, Němec, Pek, Petříček, Piorecký, Richterová, Řehák, Slačálek, Stehlíková, Vopěnka, Zábranský, Zmeškal a další. Podrobný program sjezdu naleznete na <http://asociacespisovatelů.cz/sjezd-spisovatelů/>

Sjezd spisovatelů 2015¹
Přepisujeme přítomnost

První Sjezd spisovatelů ve svobodných podmínkách.²

Dvoudenní konference otevřená veřejnosti...³

Současná česká próza a poezie.

Současná česká literatura a společnost...

¹ **Vystoupí** Balaščík, Bělohradský, Bělíček, Bílek, Borzič, Buddeus, Debnár, Hájek, Hakl, Hůlová, Janáček, Kahuda, Kalistová, Klíčová, Kotátko, Kouba, Kratochvíl, Mandys, Němec, Pek, Petříček, Piorecký, Richterová, Řehák, Slačálek, Stehlíková, Uhde, Vopěnka, Zábranský, Zmeškal a další.

² **Paráda** Asociace spisovatelů www.asociacespisovatelů.cz
facebook.com/asociacespisovatelů
info@asociacespisovatelů.cz
 Akce se koná s podporou Ministerstva kultury ČR, partnery jsou Host, Tvar, A2.

5/6—6/6/2015
Podnik → Bubenská 1, Praha

K
orfu

Kozelkovská ironie plná paradoxů

Rozhovor s Milanem Kohoutem

1) Milane, co Tě vedlo k tomu, abys publikoval texty a fotografii Milana Kozelky v časopisu Lípa?

Poslední roky před jeho smrtí jsem byl Milanův asi nejdůvěrnější přítel. Posílal mně k volnému použití všechny své texty a situační plakáty, které jsem zakomponovával, samozřejmě s udáním jeho jména, do různých performancí a výstav v Bostonu a jinde.

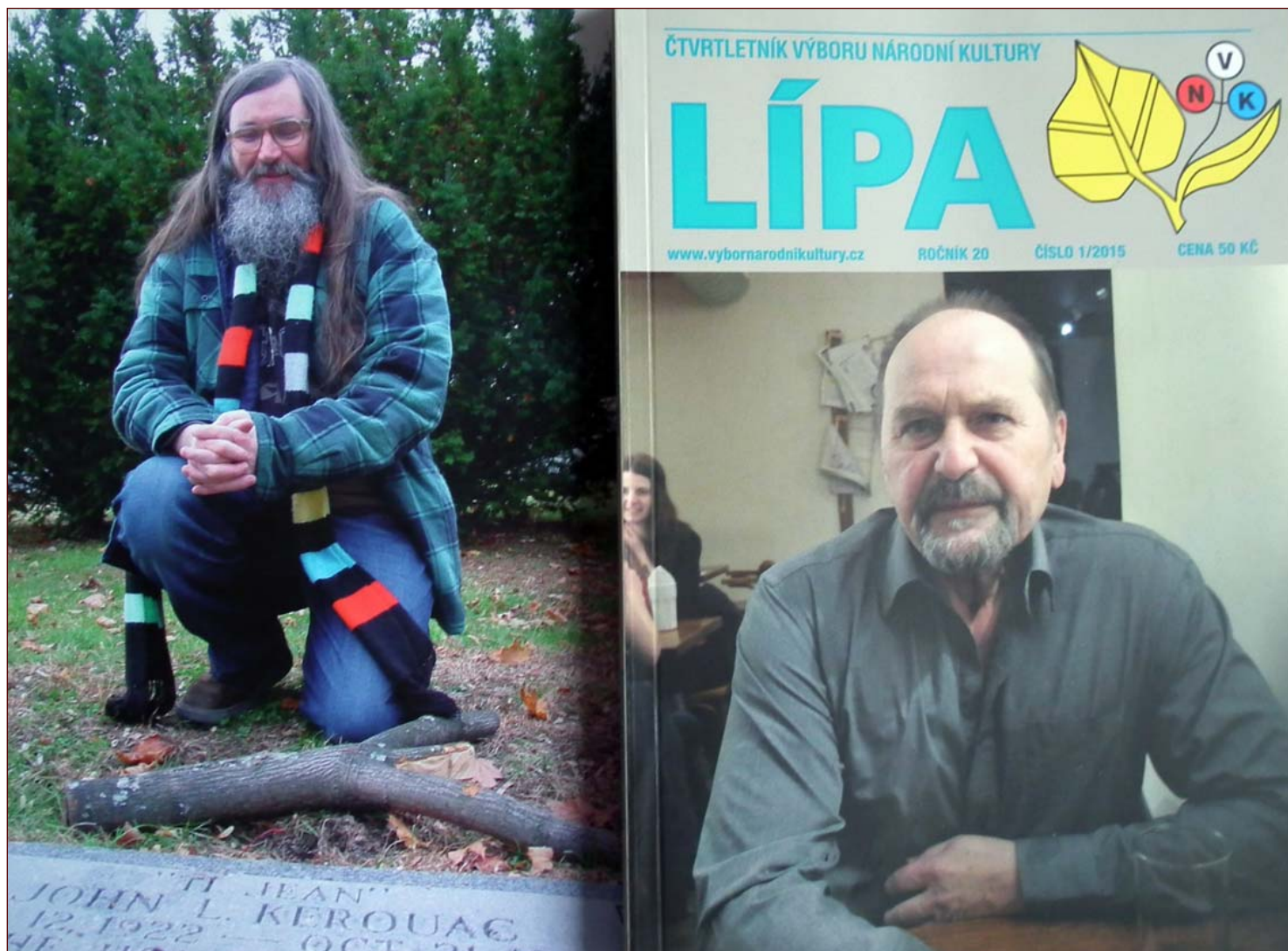
Ač se to dnešní pragocentrické snobskokatolickoknížecí „pravárně“ (nechci používat „kavárně“) nelíbí, Milan byl anarchista s ultralevicovými názory. I v sedmdesátých a osmdesátých letech dob undergroundových názorově podporoval západoevropská ultralevicová prokomunistická hnutí. A jako anarchista chápal i své umění jako lidové vlastnictví. Je úplně paradoxní, jak si teď „fenomén underground“ snaží Milana přivlastnit jako bojovníka za jejich zaprděnou prokatolickou a prokapitalistickou pravícovost. Pravícovost, která je úplně vytržená z kontextu dnešních západních umělecko-politických hnutí a názorových tendencí, bojujících proti totalitnímu kapitalismu (jako kupříkladu Occupy Wall street, obrovský zájem amerických studentů o studium marxis-

mu, socialistický kandidát na amerického prezidenta atd.)

Milan si kupodivu až do smrti uchoval výjimečný světový nadhled tak zoufale chybné české „pravárně“ a o těchto levicových aktivitách ve světě moc dobře věděl.

Během těch let ve Spojených státech jsem se dávno zbavil oné nemoci takzvaného zastydělého antikomunismu, kterou tady pořád ještě trpí někteří lidé, kterým mozky zamrzly v roce 89. Dnes beru českou komunistickou stranu, tak jak je tomu v řadě jiných dnešních evropských západních zemích, jako legitimní a želpříroda jedinou trochu levicovou stranu na české politické scéně. Jako anarchista a nekomunista bych si samozřejmě přál, aby žádné strany neexistovaly, leč v parlamentních demokraciích si je pořád hýčkáme a dnešní komunistická strana je tím nejmenším zlem na politické scéně, to snad každý rozumně přemýšlející člověk musí uznat.

To, co se tady děje v médiích, včetně veřejnoprávních, je udržování neúnosně pravicového diskurzu, který je někdy až hystericky křečovitý, snad je to tím, že tuší, že mu zvoní hrana.

Proto jsem, jako anarchista mající přesvědčení, že by veškeré umění mělo být veřejnoprávné a nikoliv předmětem trhu, neměl žádných problémů souhlasit s návrhem redaktora levicově orientované Lípy s publikováním Milánkových textů a jeho fotografie, kterou jsem mimochodem sám udělal na hrobě Jacka Kerouacka v Massachusetts.

2) Myslíš, že by Milan souhlasil? Co by podle tebe asi tak říkal?

Jsem přesvědčen, že s posmrtným otištěním svých věcí v Lípě by určitě také souhlasil, neb v dnešním Česku, diktovaném převážně pravicovými, z evropského levicového kontextu vytrženými časopisy, jsou paradoxně periodika, jako je Lípa, téměř disidentská. Už jenom tím, že dokáže spoustu lidí v Česku nadzvednout, což se většině alternativních, tedy buržoutsky „alternativních“ periodik nedaří.

Ostatně tam vychází i texty Egona Bondyho, Lenky Procházkové i moje texty a texty od řady dalších autorů. A v nějaké zapadlé vesnici na Ostravsku zmítaném šílenou nezaměstnaností a chudobou si určitě nikdo nechte snobské „revolverové“ časopisy pražské „pravárny“. A není krásné, že se k nějaké babičce takhle dostane text Milana Kozelky?

P. S.: Mimochodem prvních pár věcí od Milana bylo otištěno v jedné z předchozích čísel Lípy, a to ještě v době, kdy Milan ležel v nemocnici, a sám jsem mu to navrhl a on souhlasil a onen výtisk Lípy mu byl doručen až do postele. Možná si při tom vzpomněl na svůj nechvalně známý spis na StB a zachechtal se smíchem věčné kozelkovské ironie plné paradoxů.

Ptal se
Petr Štengl

K
orfuManifest
uměleckého
kladiva

Dnešní tragédie angažovaného umění je logickým vyústěním toho, že bytí předchází vědomí a právě vědomí formuje umění. Z čehož plyne, že společenské podmínky jsou tvůrci umění.

Proto je umění v tržní společnosti v drtivé míře konzumní, plytké, debilní, mělké a otrocké.

Je jen zuboženou bezzubou prostitutkou.

Je to stejné, jako když se rozmáchnete kladivem a před úderem oceli o tělo zastavíte její let a tvrdíte konzumentovi, že zažil ránu na vlastní kůži.

Ránu kladivem dnešní angažované umění nikdy nedokončuje, aby se poníženě ohnu-lo před bolestivou iluzí života diktovaného naším velkým bratrem kapitalistou.

Ale zároveň ho nechá naším jménem vraždit po celém světě.

Tím dnešní rádoby angažované umění potvrzuje své ukrutné pokrytectví...

DEFINICE ANGAŽOVANÉHO UMĚNÍ

Angažované umění existuje od té doby, co se vyvinul lidský druh, a má vzájemnou spojitost v průběhu všech historických dob.

Je vždy rebelií proti akademicky uznaným uměleckým a kulturním normám a ve

svém základu je anarchistické. Nenávidí slovo umění psané velkým U. Jestliže byste ho zavřeli do muzea, umírá.

Je vždy antiestablišmentové a ve většině svých projevů pobuřuje a rozrušuje dané mravní a kulturní normy, je rebelantské a často skandální a žádá změnu společnosti.

Snaží se zpochybnit takzvaný „akademický masturbismus“, který se v evropské kultuře vždy koncentruje před zlomovými momenty v historii.

Je jakousi derivační tečnou určující směr křivek sledujících sociální úchylky. Tím se angažované umění slévá s „politikou“ daného období. Je jakýmsi pročišťovacím elementem.

Je reakcí vědomí na stále se rozpadající kategorizaci světa a zahrnuje absolutně všechny projevy světa.

Splyvá se životem, a tím pádem se život stává angažovaným uměním. A život je součástí politiky a ta pak součástí umění.

...

Politika (polis) je ale chápána nikoliv jako nějaká konkrétní manifestace nazývaná dnes kupříkladu „zastupitelská parlamentní demokracie“, ale jako jeden z nejhlubších projevů společenské interakce mající kořeny už v životě prehistorických kmenových a raných skupinových kooperativních společenství a praktikovaný v zájmu přežití všech. Politika je zde považována za základ duševního života a je splynuta s umě-

Dnešní angažované umění je v existenční a z ní plynoucí existenciální krizi a skomírá na ha-dičkách anesteziologicko-resuscitačního oddělení umístěného v nákupním středisku daleko od centra lidských srdcí.

Dnešní angažované umění se zmítá v šílené rozmělněnosti, zamlženosti, masturbace vlastní idiocie, žraní vlastních exkrementů, impotence milionu a jednoho směru, trčí v explozi nicoty, zakurvenosti do sebe sama, otrocké zaslepenosti, děsivé postmoderní rozostřenosti, úhybné bezpáteřnosti, bující lživosti, olizování vlastního cukrového poštěváká a pyje iluzorního vítězství.

ním. V tomto pojetí je „politika“ chápána jako každodenní a nikdy nekončící mechanismus společenské interakce, fungující na všech úrovních společnosti a nejvíce aktivní na úplně nejnižších úrovních, jako jsou kmenové, rodinné, sexuální vztahy, sousedské vztahy, až po vztahy na pracovištích atd. (Pozn.: řecký kořen slova politika je polis, čili skupina lidí. Polis, jako společenství lidí, byl chápán jako skupina tak velká, kam až může být slyšen hlas řečníka).

K umění bylo odnepaměti možné přistupovat z různých aspektů. Dle mé vlastní definice je umění jako aristotelský kruh, ve kterém nekonečně rotují tři slova – umění je politika je život je umění je politika je život je umění....

Ze tří základních fakult umění je estetická a kognitivní fakulta až druhořadá – následují až za fakultou etickou čili mravní. Jak je známo, již Aristoteles říkal, že lidé jsou tvořeni ze tří fakult – kognitivní, etické a estetické. A Immanuel Kant na něj navazuje svým tvrzením, že estetický úsudek neboli smysl pro vkus nemá nic společného s kognitivním a etickým hlediskem.

K vysvětlení uvedeného vztahu významnosti lze použít metaforu „očí“, které vidí jen povrchní, tzv. estetickou krásu, metaforu „mozku“ jako procesoru kognitivity a jakési vychytralosti díla a nakonec nad tím vším to nejdůležitější, čímž je „srdce“, které nese etiku, mravnost uměleckého díla a které nás dělá lidmi.

Umění není zaměřené na produkt a stálost výsledku svých akcí, ale převážně na proces, při kterém se nejlépe ozřejmuje jeho význam a dopad na společnost.

HISTORIE ANGAŽOVANÉ FUNKCE UMĚNÍ

Již z paleolitického období máme dochované výjevy jakýchsi rituálních projevů angažovaného umění.

Leč vzhledem k jejich staří a nedostatku přesných informací se můžeme jen domnívat, o co v takových projevech asi šlo. To nám ale dává do rukou určitou licenci při studiu angažovaného umění a naše fantazie má plné právo se rozlétnout.

Můžeme se domnívat, že šlo o stejné akce „pročišťující“ společenství, stejně jako by tomu mělo být i dnes.

Zřejmě nejstaršími dochovanými záznamy projevů jsou otisky četných rukou prehistorických performerů v jeskyních a na skalách na řadě míst světa (Francie, Borneo, Austrálie, Mexiko, Argentina a další) a které jsou někdy až 40 000 let staré. Znázorňují, dle naší licence, sílu společenství proti opresivním snahám malého počtu tehdejších „vůdců“. Dnes by se nazývaly „power to the people“.

Ze starověku lze uvést krásný příklad umělecké angažovanosti u Diogena ze Sinope, který spojoval geniálně umění se životem a politikou. Uvedme jen pár příkladů:

Když vzal zbohatlík Diogena do svého domu a požádal ho, aby neplival na koberce a nábytek, neb jsou to věci velmi drahé, Diogenes plivl do tváře svého hostitele a pravil, že je to jediná laciná věc, která se tam nachází.

Jednoho dne přišel Diogenes na náměstí, vysypal na zem hromadu lidských kostí a ptal se kolemjdoucích, zdali rozeznají kosti bohatce od kostí chudáka. Když se jakýsi zbohatlík rozčílil a nazval ho psem, Diogenes k němu přistoupil a pomočil mu nohu.

Při veřejném projevu místních politiků Diogenes přistupoval k tribuně a celou dobu projevu se hlasitě smál.

Akademický masturbismus snažící se definovat umění s velkým U dráždil i o více jak dva tisíce let později angažovaná umělecko-politická hnutí futuristů, dadaistů, surrealistů, situacionistů, fluxusistů, vídeňských akcionistů, feministů atd. Základem tohoto postoje byl jednoduchý fakt, že ona nejušlechtlejší a nejvzdělanější křesťanská společnost dokázala vyvolat dvě nejstrašnější války v dějinách lidstva, při kterých tato „věděním osvícená“ civilizace mezi jiným zvěrstvem pálila lidi po milionech v pecích koncentračních táborů.

Použití „mrtvého“ akademického umění jako zbraně navrhl jeden z nejvýznamnějších anarchistů své doby, Michail Bakunin. Během povstání v Drážďanech v roce 1849 navrhl, aby povstalci vynesli vzácné obrazy z galerií a umístili je na barikády u vjezdů do města jako test, zdali to zastaví palbu útočících vojsk.

Majakovskij se po ruské revoluci nadšeně zapojil do tvorby a začal jako jeden z prvních používat pro své výtvary telegraf. Po něm posílal zprávy a ty se okamžitě na druhém konci přetvářely na plakáty a slogany. Majakovského plakáty pak byly promítány na organizovaných performancích. Známý je rovněž jeho výrok o tom, že ulice jsou naše štětce a náměstí naše palety.

Další ukázkou angažovaného umění, byly masové performance, které se začaly organizovat v různých městech oslavujících první máj či říjnovou revoluci.

Na 7. listopadu 1920 umělci zorganizovali obrovskou performance, které se zúčastnilo asi 8 000 lidí a která zopakovala útok na zimní palác při říjnové revoluci z roku 1917. Za použití obrněných vozidel, vojska a rudého a bílého gigantického pódia tam performovalo 2 600 bílých performerů, mezi nimi 125 baletáků, 100 cirkusových umělců a řady statistů. Na rudém pódiu se nashromáždil stejný počet dělníků jako při skutečném útoku. Vše doprovázel orchestr s 500 hráči. Celá akce zahrnovala spolupráci všech možných uměleckých zaměření.

Dada se řadí mezi jeden z nejrebelašnějších projevů angažovaného umění v historii. Dadaističtí umělci chtěli poukázat na to, jak se celá slavná evropská civilizace i se svým „honosným“ uměním psaným s velkým „U“ a skladovaným v muzeích a galeriích zdiskreditovala během naprosto nesmyslné a nic neřešící první světové války, při níž šly, jak prasata na jatka, miliony naverbovaných mladíků.

Po druhé světové válce byla řada angažovaných umělců nesmírně inspirována stíny lidí zachycenými na betových pozadích při výbuchu atomové bomby v jediném okamžiku smrti. Poprvé lidstvo použilo zbraň, při které oběť neumírá, ale ve zlomku vteřiny se vypaří do nicoty věků.

Jedne z nich John Cage řekl: „Hirošima, stíny Hirošimy. V poušti atomové katastrofy jsou svědky bez pochyby strašnými, ale jsou nadějí přežití a stálosti... třebaže nemateriálního masa...“

Z této drobné hrstky příkladů z historie je však zřejmé, že nejlepší angažované umění bylo vždy spojeno s politikou dané chvíle.

Proto bylo angažované umění šedesátých let jeho poslední obrovskou vlnou v novodobé historii.

Studentské bouře proti kapitalismu v západní Evropě, vzdory proti imperialistické válce ve Vietnamu ve Spojených státech se pretavily do rockové progresivní hudby, skvělých knih, experimentálních průlomových přístupů k divadelní tvorbě, nezapomenutelných filmů, do kterých se dá řadit i nová filmová vlna československého experimentálního filmu, atd.

SOUČASNÁ SITUACE

Po české, takzvané sametové revoluci, se v Česku potlačila angažovaná funkce umění a byla vystřídána buržoazním snobismem a vylučováním jakýchkoliv politických kontextů v umění. Někteří umělci dokonce hrdě prohlašovali, že své čisté umění nechtějí špinit něčím tak nízkým, jako jsou sociální témata a politika obecně.

Brak prázdnoty vyplnil smysluplnost kolektivního vědomí a kognitivně estetické a duchovní povrchy začaly vyzařovat do okolí sobeckou atomizací osobností nenávidějících slabé a znevýhodněné.

Takzvaným vítězstvím kapitalismu, s podvodnou maskou demokracie, nad historickými, želpřírodou, a z komplex-

ních důvodů nevydařenými pokusy o socialistické a na sociální spravedlnosti postavené společnosti ve východní Evropě, zachvátila podobná situace téměř celý svět.

Tlak západního světa na takzvané rozvojové země diktovaný kapitalistickým trhem a křesťanstvím zvrátil jejich sekulárně a podílniccky nasměřované státní systémy a vytvořil nové reakční nábožestvím rozohněné reverzní zvrhlé angažované umění, které vedlo až ke sklácení newyorských symbolů ekonomicko-náboženské moci Spojených států.

Ostatně známý německý hudební skladatel Karlheinz Stockhausen pronesl šokující poznámku šest dní po útoku na budovy světového obchodního centra, když prohlásil, že „událost jedenáctého září byla největším uměleckým dílem, které si lze představit v celém vesmíru... Lidská mysl dosáhla něčeho, o čem se nám v hudbě může jen zdát, lidé se jako šílení deset let fanaticky připravovali na koncert... A pak je 5 000 lidí posláno do záhrobí v jednom jediném okamžiku.“

Po této traumatické zkušenosti následovala řada rozružených invazí západních velmocí do zemí „třetího světa“, při kterých byly zavražděny statisíce civilistů a ke které se servilně přidalo i konzumní pravicovou horečkou zachvácené Česko. Velký bratr, totalitní kapitalismus, se poté ujal naprosté moci, a aby se udržel u moci, začal díky digitálním technologiím špiclovat každý krok všech svých otroků.

V tomto ovzduší se ale začaly masy převážně mladých lidí konečně zvedat a v centru imperiální moci se začalo probouzet angažované umění a dočasně vyvrcholilo v okupování obchodní burzy v New Yorku.

Occupy Wall street bylo a je hnutím přímé angažované umělecké akce v kontextu života. Společenské napětí od té doby stoupá.

Mezitím ale byla západní civilizací dokonána zkáza „sekulárního rozvojového světa“ a jako reakce na to vybuchl v těchto zemích Islámský stát.

Již zdařile a zhusta v různých zemích vymícené náboženství opět vstalo z hrobů...

ZNOVUOBNOVENÍ FUNKCE ANGAŽOVANÉHO UMĚNÍ

Dnes se úzká vrstva kapitalistických diktátorů tlačících k návratu do otrocko-feudálních společenských struktur snaží zamlžovat dělení na PRAVICI A LEVICI.

Proto musí angažované umění znovu definovat tyto tábory a z ní musí jasně vyznít, že jde o rozdíl mezi HROMADICÍ A DĚLICÍ.

V současnosti žijeme pod mnohem větším totalitním systémem než kdykoliv předtím v historii. Kontrola několika mocných ze skupiny HROMADICE nad většinou nás otroků z DĚLICE dosáhla nevidaných rozměrů. Miliony lidí jsou dnes na jejich seznamu pro ně nebezpečných lidí a HROMADICE se jich snaží zbavit. Většina umělců, vytvářející závaly „zábavných“ sraček, jsou dnes jen loutkami v rukách těchto dočasně mocných.

Aby se znova angažované umění probudilo z předsmrtného komatu, tak se musí nadýchnout smyslu rebelských a zásadně levicových, čili DĚLICOVÝCH konceptů budoucích společenských zřízení. Ty budou nevyhnutelně vznikat před blížící se katastrofou globálního životního prostředí, způsobenou kapitalistickým ekonomickým systémem, kdy se opět projeví pudy sebezáchovy, tak přirozené i jiným živočišným druhům.

Angažované umění musí agitovat za znovunabití zdravého rozumu a nesmí se bát opět spojit život a politiku v jednu tvůrčí masu.

Náplní znovu se rodícího angažovaného umění se proto musí stát:

- Odbourání mocenských kapitalistických pyramidových struktur ve společnosti a šíření filosofie udržitelných ekonomických systémů.

- Překonání takzvaných zastupitelských parlamentních demokracií, které jsou jen prostitutkami v rukou majitelů výrobních prostředků.

- Zavedení beztrždní společnosti založené na podílnických komunitách, která odpovídá milionům let našeho tribálního vývoje a je nám instinktivně blízká.

- Zespolečenštění a zkomunitnění všech výrobních prostředků a zbývajících zdrojů surovin na zeměkouli.

- Zadušení jednosměrné konzumní kultury a vytvoření interaktivní kultury, která není postavená na komodifikaci svých výstupů.

- Vyhnání umění esteticko-kognitivního zacyklení, které je jen masturbacemi buržoazní zasmrádlosti.

Angažované umění také musí:

- Obrátit naruby atomizaci společnosti a rozšířit permanentní socializování, zprůhlednit zdi mezi lidmi, otevřít se veřejnosti, kde se soukromé stává veřejným a podílnickým.

- Musí se vrátit k horizontální komunikaci mezi lidmi, nezaložené na snadno ovládnutelné a kontrolované vertikální komunikaci vyhovující vládnoucí třídě, neb separuje lidi od sebe, a tím neutralizuje jakýkoliv jejich vzdor.

- Chytře se přizpůsobit internetovému způsobu komunikace po celém světě a chápat, že je tato komunikace kontrolovaná vyděšenou třídou vlastníků celosvětového bohatství, kteří se obávají ztráty svých nakradených majetků.

- Odstranit militarizaci myšlenek, kterou nám neustále servírují komerční média, aby zrelativizovala utrpení lidí ve válečných konfliktech vedených v zájmu kapitalismu.

- Musí se zbavit všech náboženských, život na zemi devastujících demagogií. A jako nejnebezpečnějšího ze všech se musí zbavit imperialistického křesťanství stavícího člověka skrze vybájeného Ježíše na roveň konceptu boha. Tím jsou křesťané nebezpeční, neb sami sebe definují jako lidi i bohy, kterým nezáleží na životě na zemi, neb po smrti odlétnou do nadpozemského „ráje“.

Angažované umění musí:

- Vrátit mrtvé umění z muzeí zpět do života a přítomnosti a neustálé obnovitelnosti, čímž se zabrání jeho komidifikaci a prostituci na trhu, a musí vymýtit akademický do sebe zacyklený „masturbismus“ zamožující vzdělávací systém.

- Musí vybízet k na zeměkouli udržitelné materiální a energetické skromnosti, ale takové, která zajistí důstojný a neponižující život.

- Potírat soutěživost a nahradit ji spoluprací.

- Musí být laboratoří interaktivních myšlenek všech lidí a nikoliv jednostranně servírovanou kulturou vyráběnou v prokapitalistických tržních továrnách.

- Musí zaměstnávat všechny naše smysly a být autentické a nepotlačovat jakékoliv myšlenky.

- Musí stavět na solidaritě a nikoliv charitě, která je jen parazitem na nemocném společenském uspořádání.

- MUSÍ BÝT POSTAVENÉ NIKOLIV NA KOMUNISMU, ALE MYŠLENKOVÉM A ŽITÉM KOMUNITISMU.

ANGAŽOVANÉ UMĚNÍ SE MUSÍ ZNOVU STÁT NEJMOCNĚJŠÍM NÁSTROJEM SPOLEČENSKÝCH ZMĚN!

MUSÍ BÝT OPĚT KLADIVEM

Milan Kohout

23. 3. 2014

K
orfu

**Večírek
Nakladatelství
Petr Štengl**

Večírek se konal v pátek 15. května se ve vršovické kavárně Zenit. Své knihy tu představili Ivan Jemelka, Filip Šimeček, Michal Matoušek a Jiří Němčík.

Na protější straně: Jiří Němčík

Nahore vlevo: Ivan Jemelka

Vlevo: Filip Šimeček

Nahore: Michal Matoušek

Foto Petr Štengl

K
orfu

Dobrá adresa na Světu knihy

Zleva: Ivan Jemelka, Václav Dvořák,
Martin Vokurka, Max Ščur, foto Petr Štengl

K orfu

Gratulace

Před vyhlášením Ceny Jiřího Ortena se její budoucí laureátka Alžběta Stančáková řádně posilnila. Dobrá adresa gratuluje!

Boskovice 2015 – festival pro židovskou čtvrť (9.–12. červenec)

Festival pro židovskou čtvrť je zaměřený na propagaci jedinečné urbanistické památky v tomto jihomoravském městě. Festival představuje zajímavosti jak z hudební, tak i z divadelní a filmové scény, výstavy, autorská čtení a spoustu dalších kulturních počinů.

Unijazz ve spolupráci s městem Boskovice a rodinou Mensdorff-Pouilly, za finanční podpory MK ČR, Mezinárodního Visegrádského fondu a Česko-německého fondu budoucnosti pořádá

BO SKO VICE 2015

9.—12.
ČERVENEC

23. ročník festivalu
pro židovskou čtvrť

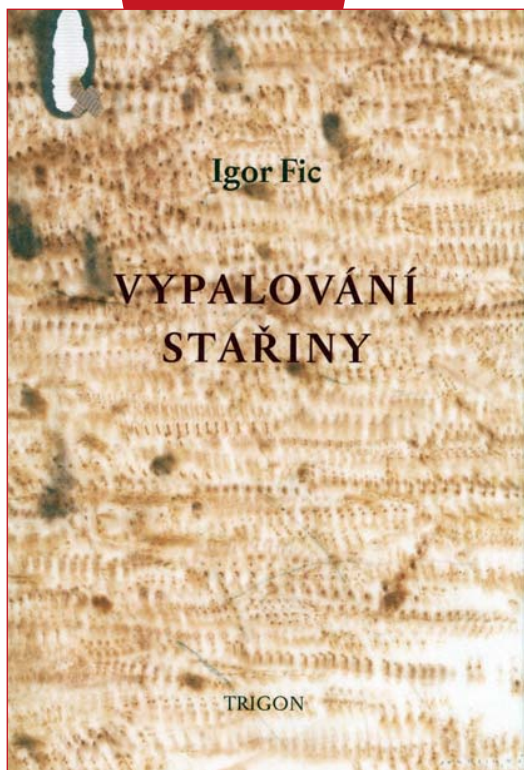
hudba
divadla
autorská čtení
výstavy
filmy
palouk Potrvá

IVA BITTOVÁ & ČIKORI,
SHOENFELT / BABKA, MUCHA,
GÜNTER BABY SOMMER^(D),
DIRTY DEEP^(FR), LONGITAL^(SK),
MERIDIAN BROTHERS^(CO),
TVRDÝ / HAVELKA A DALŠÍ

www.boskovice-festival.cz

Vyjedu trumfovým esem a pak už jen budu pomalu dobírat (co byste si mohli taky přečíst)

Hned na začátku vyjždím trumfovým esem (a taky žolíkem), abych trochu mátl, jakou vlastně hraju hru.

Igor Fic. Hned ze začátku třeba ozřejmit, že to není žádný „přisírák“, naopak, to je ukázkový „nepřisírák“. Jde si svoji lajnu a vidět je, jen když chce sám. Jako Moravec má svoji náblížku k Pánubohu, což je na první pohled pro typického degustátora současných mainstreamových avantgard minus, jež se však okamžitě promění v plus, protože na rozdíl od rozevlátých, rozkošatělých mlsounů ultrareality (u níž je vždy nutno ještě připsat „sofistikované ultrareality“) má svoji kotvu a svůj vymezující kolík. Mlsouni mají akorát tak koblížek (koňský).

Kniha *Vypalování stařiny* (Trigon, 2015) je už podle podtitulu *Rozprava o zemi, pouti a poezii* starodávná. Myslím tím, že vše, co je dnes v psaní trendy, tak to zde nenajdete. Stačí jen tak pokusně prolisťovat, a už se vám ti svatí z Ficova orloje ukazují: Deml, Kuběna, Veselský, Frič a celá tahle parta. Dlouhé věty, citace, přemýšlení, odkazy. Adjektiva a příslovce. Pouť po zemi. Zeměběh. Na rozdíl od poutníků do „Kompostely“, což je dnes něco jako bostonský maraton po křesťansku, jde Fic z Moravy do

Čech, po svých rodinných vrstevnicích, po letokruzích literatury. Kouká, co ta sběř provedla s památkami, jak vypadá kde který křížek a v jakém stavu je kaple či hřbitov, protože to je stále ještě ukazatel stavu kultury. Jde a mudruje si o svých předcích, o svých básnících, občas si dá pívko i víc, guláš, lehne si, když ho bolejí nohy a své si odchodil. Nespěchá, neboť čas je úplně jiná kategorie, než si většina z nás myslí. A pořád si mudruje (většina by už dávno domudrovala, neboť jim většinou dojde dech), a je vidět, že je pedagogem, že se mu ta slova rovnají do stezek a do remízků, a že i to jeho následné sepsání je také jen pokračováním té poutě. Je cílem poutě jít? Kdo chce, věř, kdo nechce, nevěř. Žádné hrozby či házení nástrah a pamlsků.

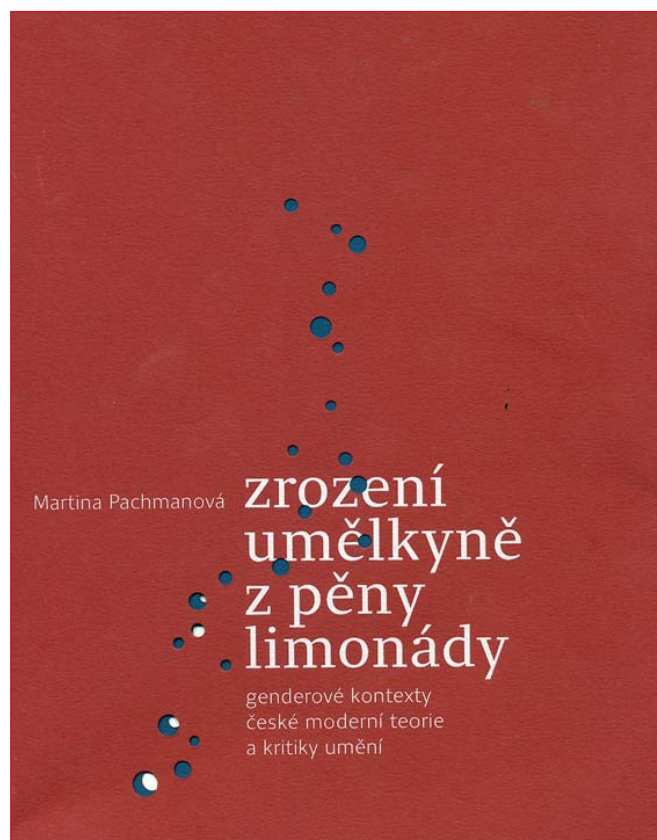
Nová tráva, která vyraší z té spálené stařiny, je opakující se příslib, že koloběh je ještě nenarušen, ač mnoho jiného už ano. Defragmentace civilizace...

Ale poslyšte: *Žádný čas není zcela ztracený, přinejmenším zůstane aspoň pocit ztraceného času. A nic nelze předběhnout, ani uspěchat, ani odložit. I dílo „se stane“, až když přijde jeho čas. Víno, když zraje, také zdánlivě nic nedělá. Umění má blízko ke svatosti, a jako svatost i podstata umění je těžko zbadatelná a těžko vyložitelná, sdělitelná.*

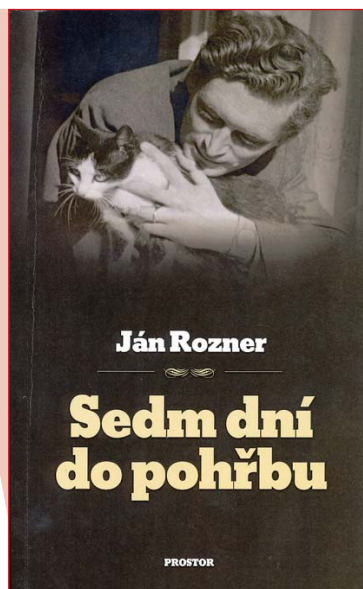
Čím dřív se smíříme s tím, že světová literatura (původ jejích autorů) už přece jen nějakou dobu nezná hranici vymezující „rozvojový svět“, tím lépe pro nás. Protože z hlediska potenciálu začíná na tom být „starý svět“ prabídně. To podstatné se děje v Číně, v Indii, v Latinské Americe. Mohsin Hamid (1971) je původem z Pákistánu. K tomu, aby popsal běh jednoho lidského života, mu stačí kolem 140 stran. Jak se kluk z venkova stane poměrně velkým podnikatelem, čili od poslíčka s pirátskými filmy přes prodejce balené vody (stáčené z vodovodu) až po byznysmena napojeného na státní zakázky. Tragédie má komické rysy a naopak. Všechny nectnosti moderního světa jsou propojeny s přirozenými lidskými radostmi a touhami. Hrdina knihy nemá jméno, je to NĚKDO; díky velkým písmenům tušíme, nebo jsme si spíše jisti, že to vlastně může být kdokoliv. Každý má šanci (podle příručky) něčeho dosáhnout, nebo tomu aspoň věřit. Ale Hamidův román je taky o lásce. A ta je nad všechny příručky...

Mohsin Hamid: Jak nechutně zbohatnout v rozvojové Asii (Přeložila Markéta Musilová. Odeon)

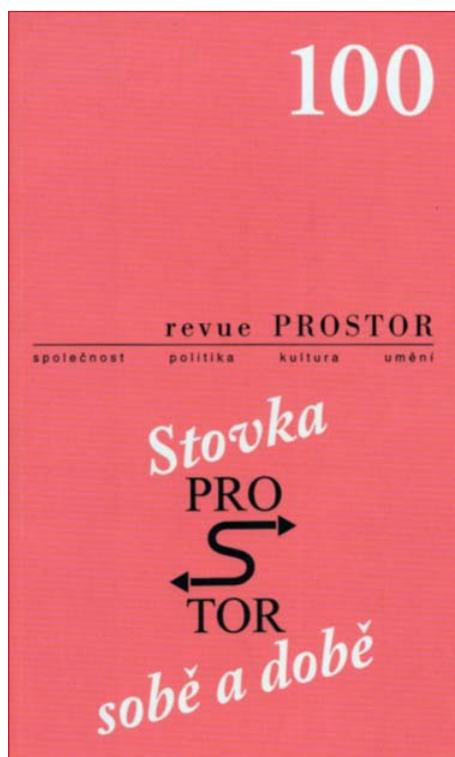
*Z*ena je zřídka tvorem produktivním. Co nejvíce zažívá, to zažívá tajně sama v sobě (Jan z Wojkowicz, 1901). Představa, že diskurz o pohlavnosti, o rozdílu mezi mužským a ženským přístupem k umění (výtvarnému i užitému) probíhá u nás až posledních cca 50 let, je zcela mylný. Od šedesátých let 19. století, tedy současně s poslední fází národního emancipačního procesu a se začátkem formování moderního českého umění, se ve zvýšené míře začínají tato témata objevovat v pracích tehdejších kritiků, publicistů i samotných tvůrců. Jen jsme tyto výroky, převážně předsudečné (z rozličných důvodů), jaksi „neviděli“, neboť představiteli toho pravého, zásadního, podstatného umění přece byli (jsou) muži. *My nesmíme chtít dělat totéž co muži, už proto ne, že dnešní muž není zářným příkladem člověka* (Olga Stránská-Absolonová, 1913). Není od věci si znovu připomenout a povzdychnout: nevíme vlastně o sobě a našich dějinách vůbec nic...

Martina Pachmanová: Zrození umělkyně z pěny limonády. Genderové kontexty české moderní teorie a kritiky umění (Vysoká škola uměleckoprůmyslová)

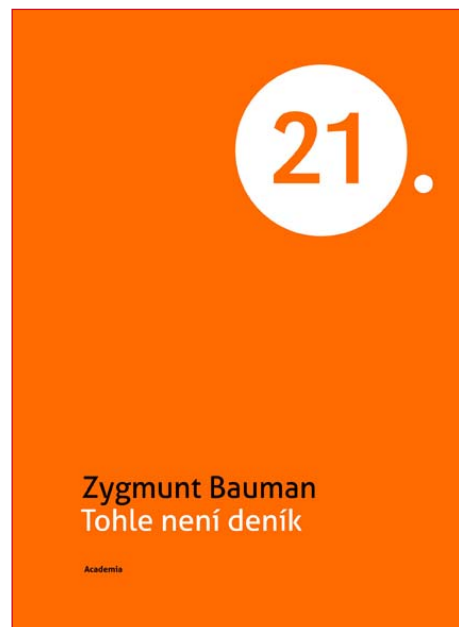
Ti, co byli vygumováni z ideologických důvodů z československé (slovenské) kultury, se do ní vracejí velice obtížně, přestože to na první pohled vypadá, že není nic snazšího. Ján Rozner (1922–2006), slovenský kritik a publicista (film, divadlo, literatura, kulturní politika), překladatel z němčiny a angličtiny. V roce 1977 odešel do německého exilu. Zora Jesenská (1909 až 1972), slovenská spisovatelka, překladatelka, redaktorka, po roce 1968 pronásledovaná za své politické postoje. Její „utajený“ pohřeb byl ukázkou absurdních obav a praktik státních orgánů. Rozner píše o sedmi dnech po smrti své ženy Jesenské. Autobiografičnost je sice „otupená“ vyprávěním v er-formě, ale možná právě proto je popis normalizačního husákovského režimu ještě výraznější. Politická situace je propojena se starostmi se zařizováním pohřbu, se spory s příbuznými, se vzpomínkami na osobní i profesní manželské vztahy. Po Krvi Rudolfa Slobody další velkolepý slovenský opus. Ostatně, stálo by za to srovnat tvůrčí metody a postupy těchto dvou názorově naprosto rozdílných prozaiků. Shod bychom našli mnohem více než rozdílů.

Ján Rozner: Sedm dní do pohřbu (Přeložil Milan Schulz. Prostor)

V situaci, kdy nás vratkost domovské půdy v globálním světě setřásá do meziprostoru, který se na první pohled jeví chaotický, nemá smysl se zoufale držet rukama otřásající se půdy. Doporučuje spisovatel a filozof Michal Ajvaz v rozhovoru ve 100. čísle společensko-kulturní revue *Prostor*. Slovo „meziprostor“ se tu neobjevuje náhodou. Krédo redakčního kruhu revue je právě ve sledování takových typů přemýšlení, které se rozvíjejí v meziprostoru společnosti, vědy, umění, filozofie a spirituality. *Prostor* je prvním z kulturních časopisů s delší periodicitou, které buď vycházely již v samizdatu (např. *Revolver Revue*), nebo byly zastaveny po roce 1969 (*Analogon*), jež se „dožily“ přes všechny ekonomické i jiné problémy svého čísla. I když je to naprosté většině obyvatel našeho státu jedno, i tyto uzlové body patří k nezbytnému systému, který se snaží brzdít náš pád do společenské nicoty...

Prostor 100 (Sdružení pro vydávání revue PROSTOR)

Polský sociolog Zygmunt Bauman (1925) byl u nás známý v šedesátých letech, hojně vycházel, a poté zase až po roce 1989, protože v roce 1968 z Polska emigroval. Dnes je emeritním profesorem v Leedsu a patří k nejuznávanějším „pozorovatelům“ naší zmatené současnosti. *Být příslušníkem společnosti spotřebitelů je skutečně sklíčováním a nikdy nekončícím úkolem. Strach z nezapadnutí je vytlačován strachem z neschopnosti, není ale proto o nic snesitelnější (O Facebooku, intimitě a extimitě).* Zápisky, vedené od září 2010 do března 2011, jsou reakcemi na různé noviny články a jinak zachycené informace: útržky, úryvky, kousky a drobtý myšlenek se derou k životu, v divokém víření jejich příznaků a děsivých zjevení se shlukují, srážejí a zase vytrácejí... Jsou i dokladem základní metody vědecké práce: pozorovat, komparovat, třídit a zachycovat. Ještě něco: Baumanovi bije srdce stále nalevo. To jen pro pořádek.

Zygmunt Bauman: Tohle není deník (Přeložila Zuzana Gabajová. Academia)

Jakub Šofar

H
var

Minirecenze

Bohuslav Vaněk-Úvalský mi připomíná nadšeného aviatika, kterému se jednou uvolní vrtule, podruhé ulomí křídlo a pokaždé skončí dole na zemi v kotrmelcích.

V půli devadesátých let založil *Krásné nakladatelství*, aby mohl vydat svůj hubotřasný román *Poslední bourbon*. Nakladatelství zkrachovalo. Režisérka Věra Chytilová po přečtení recenze v novinách zatelefonovala Vaňkovi, že s ním okamžitě musí podepsat smlouvu na film. Bohužel se ukázalo, že se překouknula. V oněch euforických letech bylo možné všechno, přesto *Poslední bourbon* nevyšel v nákladu 100 000, ale v pouhé stovce kusů. Z filmu nebylo nic, a ani zbohatnutí prostřednictvím letního románu na deku se nekonalo. Přesto se Vaněk střemhlav pouští do dalších dobrodružství. *Pražský milion* je k mání výhradně v elektronické podobě, neboť jde o fotomobilní (e)knihu. Zdarma ke stažení je na ulozto.cz a palmknihy.cz a čistě mezi námi, je to pěkná ptákovina, nicméně stojí za prohlédnutí. Příliš času vám nezabere a pochroumanému aviatikovi Bohuslavu Vaňkovi z Úval uděláte radost.

(mš)

Bohuslav Vaněk-Úvalský: Pražský milion, Krásné nakladatelství, 2015

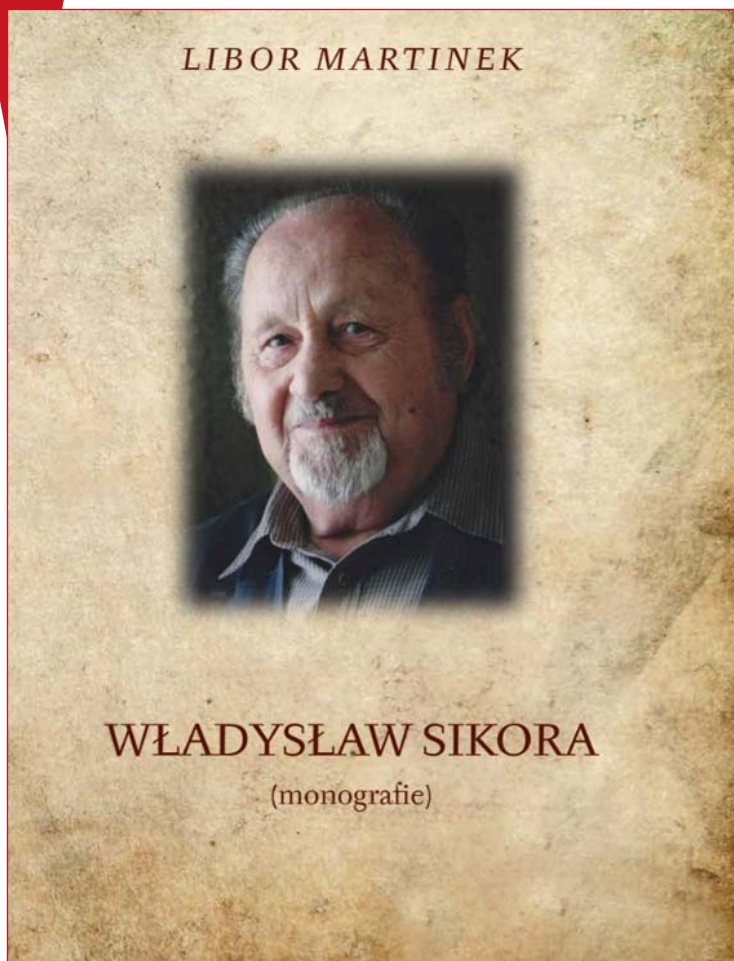
H
varDůrazným připomenutím
významného dluhu,

který má naše literární historiografie a kritika vůči jedné ze součástí snad nikoli národní, přece však – řekněme – státní literatury jest monografie, jíž jsem vposledku věnoval pozornost. Začnu tedy rozlišením obou výše uvedených termínů: literaturou národní rozumím – počínaje tou postobrozeneckou – literaturu jazykově českou; literaturou státní pak tu, která vznikla v rámci centrálních zemí někdejší Koruny české (těch, které dříve byly součástí rozličných soustátí neb států a dnes vytvářejí spolu územní celistvost České republiky). Jako autor monografie si také já uvědomuji, že snad až příliš snadno zapomínáme na někdejších (a to dosti výrazný) podíl literatury německé či v rozličných jazycích (hebrejsky,

německy, ale také česky) realizující se kultury židovské. Na můj vkus snad až příliš rádi zbavili jsme se někdejších vazeb ku slovesnosti slovenské (není proč zkoumat i čistí něco, co je od nás i právně odděleno); zkuste jen v našich knihkupectvích hledat knížky ve slovenštině! – na Slovensku tvoří ty české často celou čtvrtinu knih i v malých knihkupectvích zapadlých měst.

Jenomže já zde chci poukázat na problém ještě výraznější: na živoucí tělo literatury regionu, který v mnohém otevírá literatuře jazykově české okno do Evropy, na kopuleť sice již, přesto dosti pevný a s léty svoji nosnost spíše zvyšující most, po němž k nám vstupují podněty cizí a jinojazyčné: nad knihou **Władysław Sikora (monografie)**, jíž opavské nakladatelství Literatura & Sciences otevírá ediční řadu věnovanou Spisovatelům Těšínska, chci totiž pojednat o polsky píšících autorech žijících a tvořících na našem území. Mnohé z nich jsem znal (stejně jako jejich tvorbu), některé jsem měl tu čest pokládat za své přátele. Vděčím jim nejen za polské převody mých veršů a studií, přede vším však za nevšední zážitky z četby jejich textů, které jsem pokládal za významné také pro domácí literární dění; ač jim věnovala pozornost toliko kritika regionální – anebo ta nejen jazykově, ale také územně polská. Zde se sluší zmínit generační a klíčový román nedávno předčasně zesnulého Wilhelma Przeczka *Kazinkowe granie / Hudba z nebe*; o němž jsem – podnícen k tomu faktickou absencí širší jeho recepce v prostoru jazykově českém – „spáchal“ obsáhlejší studii publikovanou posléze ve sborníku z konference *Okraj a střed v jazyce a literatuře*.

Mezi Przeczkovy generační soupečníky patří také básník, prozaik, dramatik (píšící

zejména loutkové divadlo pro děti), publicista a překladatel, kulturní činovník i pedagog Władysław Sikora (nar. 1. 5. 1933 v Bocanovicích u Jablunkova) – spolu s ním debutuje ve výrazném manifestu snahy mladých polsky píšících autorů u nás poměřovat se nikoli s děním krajo-
vým, ale především s výraznými počiny meziválečné polské literatury – ve sborníku *Pierwszy lot / První rozlet* (1959). Vzniklým pod patronací jednoho z prvních autorů těchto aspirací, Henryka Jasiczka.

Již od tohoto debutu (a následně od první sbírky *Próg / Práh* ze samého počátku let šedesátých): „Na pozadí dosavadní regionalistické tvorby byla Sikorova poezie pro svou odlišnost považována za málo sdělnou...“ Kolem prvních dvou Sikorových sbírek (druhou bylo v roce 1966 *Lato / Léto*) se nicméně rozpoutala velmi živá diskuse, která se koneckonců dotýká samá povahy a podstaty regionální (polské) literatury u nás, jejího vztahu k místním tradicím, ke čtenářům – ale také k literatuře Polska. Dodejme, že náš autor rozhodně dopadá lépe u těch recenzentů, kteří se jeho počínání usilují zhlédati v kontextu celku literatury jazykově polské, kteří neopomenou povšimnout si ideové blízkosti Sikorových snah myšlenkám Mladého Polska (obdobě to *české moderny*).

S Wilhelmem Przewczem pojí Sikoru nikoli jen generační souručenství či spolupráce na debutu prozaickém (*Skrzyżowanie / Křižovatka* z roku 1968 je společným dílem obou) či s loutkovým divadlem pro děti (českotěšínskou *Bajkou*), ale také ta skutečnost, že - když se oba v časech „normalizace“ ocitají v nemilosti domácích úřadů, nalézají publikační možnosti i kritickou odezvu svých děl v tehdy přece jen otevřenějším Polsku (což bylo, mimochodem, ku prospěchu uměleckým kvalitám jejich spisovávání; nyní už vskutku poměřovaného s úrovní špičky jedné z výrazných evropských literatur).

A když už zde Przewczovo jméno zaznělo několikrát: na rozdíl od svého přítele se Sikora po roce 1989 nedočkal výraznější recepce své tvorby českojazyčnou literární kritikou – neboť se nedočkal ani reprezentativního vydání svého díla (ať už básnického, prozaického, umělecké publicistiky) v českém překladu: časopisecké otisky byly doplněny alespoň nízkonákladovým „autorským samizdatem“ *Hustý život* býval (zřejmě z roku 2001).

Alespoň malou splátkou velkého dluhu budiž tedy zvána monografie, jejímž autorem je opavský **Libor Martinek** (sám Sikorův básnický kolega), který polskou literaturu na obou březích řeky Olzy / Olše dlouhodobě sleduje jako její glosátor a literární kritik, autor rozsáh-

lých přehledových studií, několika knižních monografií a celé řady knižně i časopisecky vydaných překladů (takže můžeme říci, že patří k nejpilnějším znalcům, komentátorům a tlumočnickům slovesného dění položením i jazykem blízkého nám národa).

Martinkova pojednání bývají typickými důkladnou akribií, poctivým a hlubokým studiem pramenů i sekundární literatury, neběžnou znalostí polského literárního kontextu (a vůbec kulturního dění), leč také současnou literární vědou poněkud opomíjených faktů ze života jím zkoumaných tvůrců: termín poslední pozitivista míním v tomto punktu jako pochvalu a poklonu.

Nad Martinkovou monografií napadlo mne tedy hned několik otázek, které se jistě dožadují bližšího zkoumání. Autor v ní například nastiňuje možnou blízkost některých Sikorových próz tvorbě A. Stasiuka (polské to období našeho Jáchyma Topola). Znamená to tedy, že je Sikora blíže spíše mladší prozaické (a básnické) generaci než svým předchůdcům či soupeřníkům...? Vzhledem ke kvalitě Sikorových textů (uznávané zejména polskou literární kritikou), jež je ovšem patrna i ze zatím existujících překladů do češtiny (některé z nich Martinek umisťuje na sám závěr své monografie), nad nimiž jsem si uvědomil, že tento autor je poeta doctus myslící veršem, aniž jej činí nekonkrétním (intelektuálnost nevylučuje, leč předpokládá smyslovost podání, konkretizaci představovaného slovy ve věcech), neumím pochopit, že se zatím nedočkal odpovídajícího českého převodu (rozuměj: souborného knižního vydání v češtině). Na druhé straně by mne zajímalo, zdali existuje nějaké kritické zhodnocení zaměření a kvality Sikorových překladů (zejména z češtiny; neboť zde si vybírá autory nestejné úrovně i značně disparátních – kulantně řečeno – stanovisek kulturněpolitických).

Martinkova monografie tedy nabízí prostor pro další zkoumání „integrity osobního a uměleckého vývoje“ jedné z výrazných postav regionální kultury Českého Těšínska, polské menšiny na našem území a poválečné polské literatury vůbec. Domnívám se, že si své čtenáře najde všude tam, kde je jinakost považována za výzvu k opuštění zažitých stereotypů, kde ponecháváme dveře otevřeny poutníkům v dobrém přicházejícím.

Ivo Harák

Libor Martinek: Władysław Sikora (monografie), Literature & Sciences, Opava 2015, 1. vydání, náklad a cena neuvedeny, 152 stran

H a Liszt Wagner...

var

v Piešťanech

2.

*Nenávidím
Liszta!*

3.

*Nenávidím
Piešťany!*

A
lanya

Jiří Dynka, Zdeněk Macháček: Kavárny / Makulatury

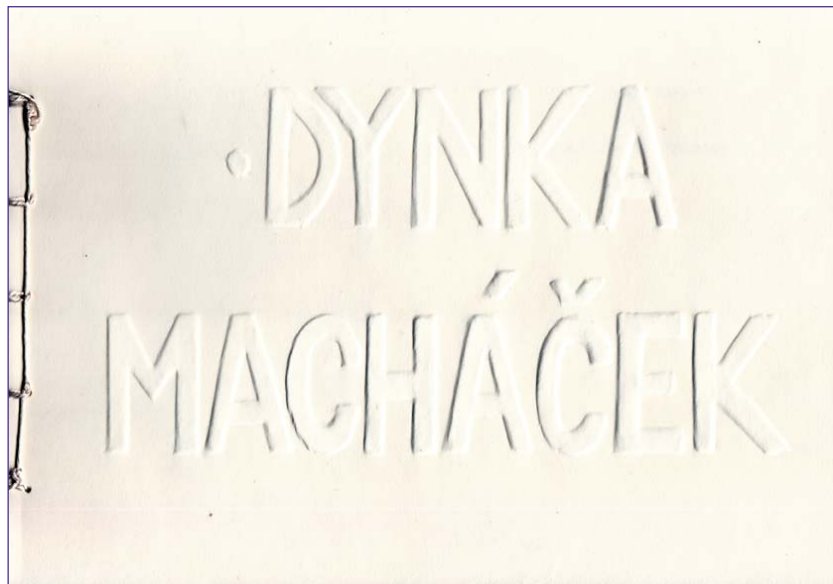
Proč vznikla bibliofilie Kavárny/Makulatury?

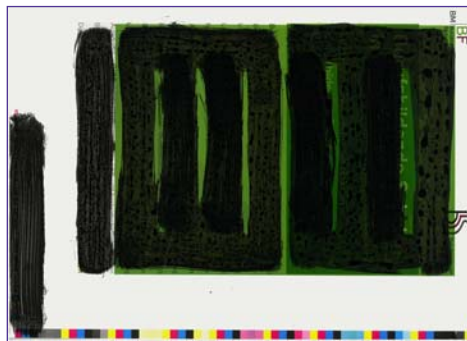
a) Zatoužil jsem publikovat soubor Kavárny v bílé a půvabné, provodovské edici Mlčáčka – o níž příčinlivě pečuje Jan Slovák.

b) Také jsem zatoužil, aby ty kavárenské texty výtvarně doprovodil Zdeněk Macháček; jeho mlčáčkovské Makulatury průkazně dosvědčují spřízněnost s poetikou Kaváren – v průběžném propojování dvou plánů: neměnného (návratného – podkladového) s proměnným...

J. D.

Jiří Dynka
v Café
NONA,
foto Milan
Ohnisko

Kavárna NONA

Nesoustředit se výhradně na vlastní osobu: ano.
Rozhovory: ano.
Lokalizace rozhovorů (polemik): kavárna NONA.
Aniž by odešel, člověk chce být tam, kde není: ano.

*Ocitli jsme se v situaci s vyhlídkou
Náglovou – scenerie Sudet – neodsunutý
hraniční kámen z katastru Kostelní Myslové...
starousedlý...
jako něco, co dlouho leželo pod sněhem...
až na kost... a další pozorovací podněty:
zprohýbaný terén... zorávaný... kukuřice
na siláž... velkoobjemové valníky... černý bez...
občas pozdravíme místní obyvatele...
jak nás ten Nágl zajímá! František Mořic Nágl
byl i s rodinou (manželka, dvě dcery) zplynován
v Osvětimi... Proč plakal Kdo?*

Ty – na podzim používá kaštanovou metodu:
ve stresové (smuteční) situaci
sevře v dlaně kaštan,
který permanentně nosí v kapse.
Na podzim je našťastí kaštanů dost!

Kdo už nemůže být zachráněn?
Protežování kavárny NONA (se stálým zřetelem
k luhačovické Divadelní kavárně).
Park Kampa, nedaleko: ano.
Evidování lidí přicházejících bůhví odkud: ano.
Evidování lidí odcházejících bůhví kam: ano.
Dotyková sklenice v sepnutých rukou: ano.
Přejíždění rtů jazykem, nezřídka: ano.
Poběžme natrhat růžové kakosty: ano.
A my sneseme, že odejdeme z kavárny NONA?

Kavárna Fra

Nesoustředit se výhradně na vlastní osobu: ano.
Rozhovory: ano.
Lokalizace rozhovorů (polemik): kavárna Fra.
Poezie jako konverzační téma (leitmotiv
líviový lenkový): ano.
Evidování lidí přicházejících bůhví odkud: ano.
Evidování lidí odcházejících bůhví kam: ano.
Aniž by odešel, člověk chce být tam, kde není: ano.

*Kdo odejde Kam, s Kým, kvůli Čemu?
V katastru Kostelní Myslové
se zastaví málokdo...
vpodvečer... rákosím obrostlý rybník...
nikdo neví, že jsme tady...
milerádi! My... stát na hrázi rybníka...
mlčky... ze všech sil... až do konce života...
čím to, že bychom tu chtěli stát tak zarytě?*

*Stmívá se... osobně! Co naplat, odcházíme...
beztak se ohlédneme! Nejmíň desetkrát...
Není to vlastně tak: člověk nevydrží tam, kde je?
Touží po změně, kdo se prochází...
okolo meteorologické stanice v katastru
Kostelní Myslové – to vychází z naší podstaty.
Také zastavení připadá v úvahu – podmíněné
rybníčními okolnostmi,
eventuálně oborou bílých jelenů.*

Eventuálně kavárnou Fra...
Větrák (s kovovou mřížkou): ano.
Vyústky vzduchotechniky
z leštěného pozinkovaného plechu: ano.
Přejíždění rtů jazykem, nezřídka: ano.
Vínově bílé boltce dívky obrácené zády: ano.
Štíhlá okolo žeber: ano.
A my sneseme, že odejdeme z kavárny Fra?

A
lanya

Mikael Gwilou

Češi,

Tradice

„České tradice? To bude těžké. Já jsem totiž žádnou asi ani nezahlídl.“

„Kapr a bramborový salát na Vánoce?“

„Ale celá střední Evropa má na Vánoce kapra a bramborový salát. To už člověku musí opravdu téct do bot, aby vytáhl zrovna tenhle trumf. Další jídla už prosím tě nevymýšlej, v tom jste ještě horší než Angličani.“

„Co český humor?“

„TEREZO! Žádný český humor neexistuje. To je, jako bys říkala, že existuje humor anglický. Odkdy mají národy výsadní právo na nějaký typ humoru? Člověk nemusí být z Londýna, aby dokázal se smrtelnou vážností vynášet jednu jízlivost za druhou, a nemusí být z Prahy, aby byl schopen sebeironie.“

„No a proč tedy Angličané věří ve svůj humor? Protože jsou blbí a taky nic nepochopili?“

„Samozřejmě že ne. Charakterové rysy jsou na národy neprenositelné, to je to, co se ti tu snažím už hodinu vysvětlit. Tak jako neexistují národy blbé – je to matematicky nemožné – tak nejsou ani národy inteligentní. Angličani věří ve svůj humor právě proto, že tradice tu jsou od toho, aby se v ně věřilo. Je to čistá autosugesce, jako na mši svaté. To, že se mluví o anglickém humoru, ještě neznamená, že anglický humor opravdu existuje.“

Češi, polibte mě...

Mikael Gwilou & Denis Molčanov

& Denis Molčanov: polibte mě...

„Takže Češi jsou Angličani a Anglání jsou Češi.“

„Přesně.“

„Můžeš mi říct, proč sis vybral zrovna Česko, když ti nabídli střední Evropu?“

„Postupoval jsem vyřazovacím způsobem. Varšava, to pro mě znamená flandáci, Praha, to je Kafka. Pak bylo rozhodování jednoduché.“

„Já myslela, že Kafku nesnášíš...“

„Flandáky víc.“

„Tím pádem ale uznáváš rozdíl mezi českým a polským charakterem, mezi českými a polskými tradicemi.“

„Jistě.“

„Ještě před chvílí jsi ten rozdíl popíral.“

„Ještě před chvílí jsem mluvil o autosugesci. Samozřejmě že vždycky dojde k nějaké volbě, polská volba bude jiná než ta česká, to je přece jasné. Ta volba je však přijatá zvenčí, je umělá. Mění se s kontextem. Osobně to nazývám: nacionalistická synekdocha. To není špatné, ne?“

„Ježíšmarjá!“

„Vysvětlím. Obsah se prostě prohlašuje za samotnou nádobu. Anglický humor, to je Shakespeare od kolotoče. Jsem Angličan, četl jsem Shakespeara, byl to suchar, já jsem tudíž taky. Každý vůl ti dnes dokáže říct unylej fórek, aniž by mrknul okem a sám se rozesmál – ale pán se hnedka cítí Angliča-

nem. Poláci jsou zas katolíci, protože jsou Poláci, nikoliv nutně proto, že věří. Ve skutečnosti, Terezko, VE SKUTEČNOSTI, nejsme ani Angličani ani Poláci ani Češi, ale Afričani.“

„Cože?“

„Lidská čeleď pochází přece z Adama a Evy, a protože jsme lidi, jsme tudíž z Adama a Evy.“

„Panebože, to je zase hloupost! Možná ještě v matčině břiše, ale venku už určitě ne. To z nás vyrostou Angličani, Poláci, Češi. Vědělš, že už v deseti měsících se novorozenec uzavírá jevům, které mu nepřipadají povědomé? Aby se české desetiměsíční mimino naučilo opakovat zvuky třeba japonštiny, tak už ho to normálně musíš učit. Ještě před prvním rokem věku je dítě už intelektuálně Čech. Co teprve o třicet let později...“

„Odbíháš od otázky.“

„Ale vůbec ne. Ty mi tady kážeš o univerzálním člověku, Japonce, Anglány, Poláky, všechny do jednoho posíláš k šípku a mně budeš tvrdit, že odbíhám od otázky?“

„Tak víš co, já ti povím historku o Sodomě.“

Historku o Sodomě si můžete přečíst už zanedlouho přímo v knize, která vyjde v červnu v pražském nakladatelství Dybbuk.

A
lanya

ŠANDA-WERNISCH

Jakápak prdel

Michal
Šanda,
Ivan
Wernisch
Jakápak
prdel

PŘEHOUPL JSEM SE PŘES NÁVRŠÍ a přede mnou se rozprostřela zvlněná krajina. Uprostřed ní leželo nevelké městečko. K obloze z něj trčely věže dvou kostelů. Šlápnul jsem do pedálů a zanedlouho jsem si na ceduli u silnice přečetl Sněžné. Tady je přece pohřbený Jan Balabán! Zemřel na-prosto nečekaně v den, co dopsal román Možná že odcházíme. V recenzi jsem ho nepochválil. Shodou okolností recenze vyšla v novinách právě dneska.

Balabán si mě k sobě přivolal.

V konzumu na náměstí jsem se zeptal prodavačky, kde je tady hřbitov.

„A kterej?“

Dva kostely, logicky tedy i dva hřbitovy.

Hrob Jana Balabána jsem našel snadno, ačkoliv kameník ještě nestačil vytesat jméno na náhrobek. Žulová deska byla opřená o hřbitovní zeď. Stál jsem nad hromadou neslehlé hlíny. Cosi se na ní ve slunci zalesklo. Pětikoruna.

Když jsem ze hřbitova odcházel, cvrknul jsem pětikorunu nazdařbůh do vzduchu. Nasedl jsem na kolo a pokračoval ze Sněžného směrem na Pustou Rybnou. Ve stoupání na Buchtův kopec jsem na balvanité cestě ztratil rovnováhu. Spadl jsem z kola a bradou se praštil o šutr. Otevřu oči a přede mnou na zemi leží pětikoruna.

S JANEM BALABÁNEM jsem celou noc seděl v hospodě. S ním a s Petrem Hruškou. Po rozednění jsme vyšplhali na haldy, stáli tam mezi roztřesenými osikami a břízkami, koukali dolů na Ostravu a pili pivo. Najednou se ozvalo šílené zavýťí: vítr foukal do prázdné láhve. *)

*) K tomu dodává Martin Reiner: Na těch haldách s tebou, Petrem Hruškou a pivními láhvemi jsem byl já. S Balabánem a Hruškou jsme pařili předchozí večer, pak jsme my dva dělali trochu ostudu v Čs. rozhlasu, kde jsme byli ubytovaní, pak jsme se další

den sešli s Petrem Hruškou v té samé hospodě – a až po třech pivech jsme se dokázali zvednout a posunout k jednomu z cílů naší návštěvy, tj. rozhovoru, který jsme na těch haldách dělali pro časopis Host. Já samozřejmě vím, že nic v životě lidském není navěky, ale je jasné, že se jeden ozve, když je takhle narychlo „přeobsazen“. (Samozřejmě, že pro případ této knihy musí na haldy Balabán, jinak není možná...)

•

SEDÍME V RESTAURACI, pijeme pivo a já, protože při pití piva se má hovořit, se ptám Ivana Diviše, jak se mu líbilo na bítovském setkání básníků*).

Zachmuří se, jako bych vyslovil něco strašného, chvíli mě pátravě pozoruje, načež odpovídá otázkou:

„Znáš Bohdana Chlíbec?“

„Znám,“ přikyvuji.

„Tak já ti tedy povím, co mi proved. Tenhleten tvůj Chlíbec!“

A pokračuje: „Rokovalo se tam na tom Bítově výhradně o poezii, celej den a v noci zase, furt o poezii, a k ránu z toho na mě najednou přišlo tentononc, a tak jsem pádil na pokoj a na hajzl. Usedl jsem a tlačím, tlačím **), když tu náhle někdo začne bušit do dveří. Vy-děším se, myslím kdovíco se asi nestalo, tak vyskočím a běžím ***), s púlhovnem u prdele spěchám zabránit neštěstí.

No a co myslíš? Otevřu, a na chodbě stojí básník Chlíbec. Říká: Mistře, nemáte taky dojem, že ona ta dnešní poezie je taková nějaká vyprázdněná?

Cha! To je hezký, Chlíbeče!“ křičí teď Ivan Diviš na mě a na celou hospodu. „To je moc hezký, že dnešní poezie je vyprázdněná, já jsem se ale ještě nevyprázdnil! Já teda ne!“

*) Google: Ve dnech 30. září až 2. října 2006 proběhlo na Státním hradě Bítov setkání českých, moravských a slezských básníků, literárních kritiků a redaktorů.

**) Poznámka pro Petra Fleischera: I. D. si napřed sundal kalhoty a pak tlačil.

***) Vyskočil, natáhl si kalhoty a teprve pak se rozběhl.

NA TOMTO MÍSTĚ bych si rád vyřídil účty s Jiřím Supem. Grázl nejodpornějšího kalibru.

Beng! Beng!

o o
o o
o

Prostřílen pistolí
už ho nic nebolí.

VEZMEME PLYŠOVÉHO MEDVĚDA, pojmenujeme ho třeba František a posadíme ho na židli u stolu, na němž je prostřeno k obědu.

Jíme polévku a říkáme:

Mňam, to je dobrá polívčička, mňam, té si ještě přidáme, ale tady Františkovi ani lžičku nedáme.

Když je na stole hlavní chod, říkáme:

To je dobré masíčko a moc dobrý knedlíček, my se pěkně napapáme, hlad bude mít František.

Když dojdeme, otřeme si ubrouskem ústa, vrhneme se na medvěda, polijeme ho omáčkou, namažeme marmeládou a vyhodíme ho z okna.

COPAK HOSPODA U HROCHA, tam se vedou řeči! Místní štamgast měl dneska předlouhý monolog: „Jakýpak píčou ke zdi? Jsou dny, kdy se naopak daří, na co člověk sáhne, ráno přijel daveleskej uzennář, naproti na chodníku stál policajt a jak se spolu handrkovali o pokutu za nepovolený parkování, vyložil v tom rumrajchu přepravku taliánů navíc, bohapustě se předal, jako ženská, co platila za dvacet deka imitace, a mně ani jí nedošlo, že mi nedala stovku, ale ticku, to se holt stane, a Růžena mi volala, že zůstane na chalupě až do neděle, cestou z oběda jsem šel kolem Chance a hned mi bylo jasné, že pokud se takhle daří, nezůstat na vlně by bylo hřích, proto jsem si vsadil na outsidersera, že Mexiko remizuje s Nizozemskem, ve-

čer spočítám kasu a hurá domů na fotbal, stihnul jsem to na poslední chvíli, dvě minuty před koncem to bylo nerozhodně, zapnu televizi, posadím se do křesla, jakmile jsem si ale dal nohu přes nohu, přepadnul přes ni Arjen Robben, a penalta! a 2:1, píčou ke zdi.“

„VYPADÁ TO JAKO OBYČEJNÁ CIGARETA,“ řekl Joska Hiršal. A hned si zapálil.

Vyfoukl kouř a rozhlédl se. „Všimnul sis, kolik je tu hezkejších holek?“

„Nepůjdem radši ven?“ povídám.

„Ven? A proč?“

„Vyhoděj nás.“

„Co by nás vyhazovali? Jsou tady samý příjemný mladý lidi, těm to nevadí.“

Číšnice zneklidněla, proběhla hospodou, vrátila se za pult, ka-bonila se a nasávala vzduch. Pak zamířila přímo k nám:

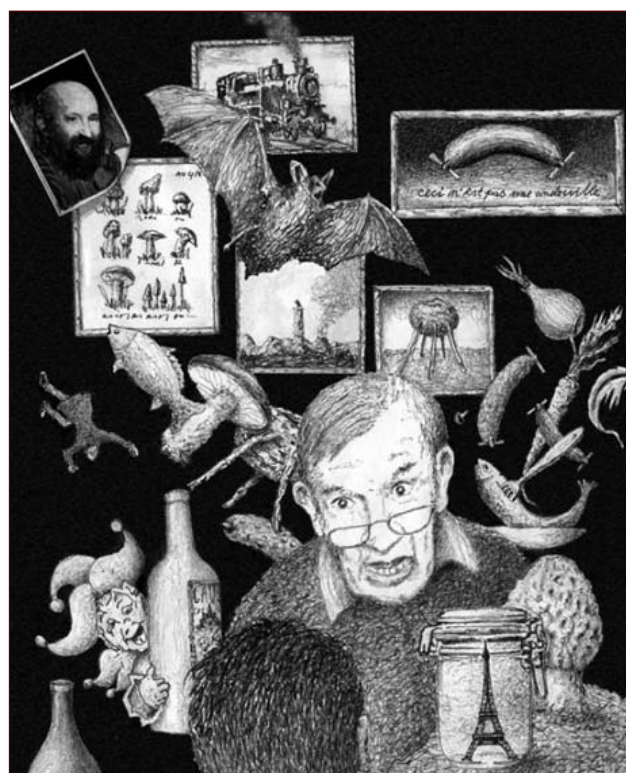
„Vy, dědkové?“

Joska to vzal jako pochvalu. „Ano, já kouřím marihuanu!“ ztvářil se pyšně.

Číšnice mu vyškubla jointa z ruky a šla otevřít okno.

„Tak vidíš,“ řekl Joska. „Já věděl, že bude mít pochopení.“

Knihu vydala společnými silami nakladatelství Zdeněk Cibulka – Týnska literární kavárna a Druhé město

A
lanya

Okna do duše (fotocyklus)

Petr Štengl

Najdete je v každém městě. Okna
a za nimi... co vlastně? Instala-
ci? Výstavku? Je to lidové umě-
ní, nebo není?

A
lan

F
uerte
ve
ntu
raPostřehy
Ladislava Vízka

Slova šustí papírem, šustění letí vesmírem. Při zkoumání vesmíru dohlédneme stále dál a ostřeji a tak, jak se ukazuje, slušně stoupá i šance, že nejsme ve vesmíru sami. Už se těším, jak se sejde pozemský spolek Sisyfos s mimozemským spolkem Sisyfos, aby společně na závěrečném zasedání účastníci sjezdu konstatovali, že jsme ve vesmíru sami. Rozuměj, Sluncí a obydlených planet je ve vesmíru mnoho, ale každý jedinec se cítí uvnitř tak nějak opuštěný a sám.

• • •

V rámci folkloru a kolorytu našeho nekončného seriálu Slunce, seno a politika, jsme měli příležitost slyšet části odposlechů telefonických hovorů mezi Pětou a Jaňulkou. K tomu už by nic nedodal ani sám Rosa. Jen mi přišlo zajímavé vyjádření někdejšího primátora Prahy Svobody a předsedy KDU-ČSL Bělohradka, že odposlechy by neměly být zveřejňovány, oba pánové se cítí trapně. Ano, lide, lůzo, plebsi, hlasu ulice, tebe je třeba udržovat v nevědomosti. To vždycky fungovalo a fungovat bude. Tak co je sakra komu po tom, kdo tu vlastně tomu bordelu na kolečkách šéfuje?

• • •

Velikonoce jsou prapodivným pohanským zvykem, který nedokázala vymítnit ani katolická církev. Jedenkrát za rok lze oficiálně seřezat bejkovcem umně spleteným z vrbového proutí svoji či případně i cizí ženy. A když taková žena přiběhne s pláčem na policejní stanici a dožaduje se podání trestního oznámení pro domácí násilí, vrhnou se na ni policisté s tasenými pondreky a s řevem hody, hody, doprovody nebožáčku dorazí.

Velikonoce – kulturní dědictví.

• • •

Tvar č. 9/15 recenze Zapomenutý československý historik

Milan Ducháček: Václav Chaloupecký. Hledání československých dějin, Karolinum, Praha 2014

... „Stal se (Václav Chaloupecký) dědicem Pekařovy stolice na Filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze.“

„Ducháček vykreslil dědice Pekařovy stolice v mnoha rovinách.“

Díky Tvaru víme, co všechno se na Filozofické fakultě UK dědí z generace na generaci. Nejsme si jisti, co se s tímto dědictvím děje dnes, ale věříme, že je o něj pečováno se stejnou pozorností a úctou, jako dříve.

F
uerte
ve
ntu
raPátý brouk
Dobromil Adresný

Pátý brouk

Miro Žbiro se jednoho rána probudil a zjistil, že je brouk. Začal pobíhat po ložnici, ostrými drápky na nožičkách dělal škrábance na plovoucí podlaze a nadšeně volal: Jsem brouk! Jsem brouk! Jsem pátý brouk! Abychom byli přesní; Miro si myslel, že radostně volá, místo hlasu z něj však lezlo jen podivné vrzání. Mirově manželce bylo divné, co že to jen Miro v ložnici tropí a s čím tam tak divně vrže, otevřela dveře a ... Miro! Ty jsi brouk! radostně zvolala a slzy jí vstoupily do očí. Ano, nebylo pochyb: Miro Žbiro se stal pátým broukem.

Onoho večera foukal mrazivý vítr. Marek David Chapman se zachumlal hlouběji do svého zimníku. Pravou rukou nahmatával v kapse kolt ráže 48. Kdo nemusel, ten v tomhle počasí zůstal doma. Marek David Chapman působil před newyorským domem Dakota poněkud výstředním dojmem. Náhodný kolemjdoucí mohl zaslechnout z jeho úst mumlání: jsou jako švábi! Pořád se jen množí a množí. Chapman stál skrytý ve stínu klenutého podloubí Dakoty. Ke vchodu dorazila limuzína. Nejprve vystoupila žena po ní muž s kulatými brýlčkami.

Chapman vytáhl z kapsy svůj kolt.

+ + +

Neviděl jsem ani jednu nejlepší hlavu své generace, ale v přestávkách jsem viděl reklamu na vložky, na pleny proti inkontinenci a na skvělou půjčku od banky.

• • •

+ + +

Prchli jsme z města
a odstěhovali se do přírody
žít s přírodou
ale příroda si žije podle svého
nepotřebuje nás
copak stromy
ty ještě docela jdou
ale třeba tráva
ta na nás vysloveně sere

• • •

+ + +

Stát
jít
stát
jít
a někdy taky upadnout a ležet
a pak zase vstát a jít
a vědět
kdy naskočí červená
a kdy zelená

• • •

F
uerte
ve
ntu
ra

Představy

Alžběta Bublanová Libánská

Jako každé nedělní ráno, tak i to dnešní, Láďa vstal okolo desáté a šel si koupit noviny, které si pak četl u snídaně. Pil silnou, černou kávu a užíval si všechny zprávy, které měly negativní příchuť. Vraždy, znásilnění, bitky, krádeže, loupeže, nehody, osobní krachy, nesnáze obyčejných lidí i celebrit, rozvody, tahanice o děti, nemoci, úmrtí, povodně, požáry, hurikány, nezkrotné řádění šilenců, atentáty, politické šarvátky, pláč obětí. Představoval si všechny tyto události se svou účastí. Vybájl si, že on je ten vrah, lupič, násilník. Leckdy svou imaginaci dohnal do takových rozměrů, že se bál každého policejního houknutí, zazvonění domovního zvonku s představou, že si pro něj jdou. Byl to vrah, násilník, lupič, zloděj, gauner, rozvraceč rodin, pyroman, prznitel. Ale jen ve svých představách. „V noci z pátku na sobotu někdo ubodal 29letého muže na pražské tramvajové zastávce Hlubočepy,“ četl v novinách. Láďa usrkl kafe a položil si hlavu do dlaní. Z pátku na sobotu? Tramvajová zastávka Hlubočepy? Úžasné. Bydlí pět minut od jmenované zastávky. Žije v panelákovém bytě už dvacet let. Od té doby, co se rozvedl, se poblíž jeho bydliště mnoho zločinů nestalo. A vražda už vůbec ne. Viděl se, jak vychází z bytu okolo.... Začetl se do novin: „Prosíme kohokoli, kdo se okolo třetí hodiny v sobotu ráno pohyboval v okolí zastávky Hlubočepy, ať se přihlásí na nejbližší policejní stanici, nebo ať volá telefonní linku 158.“ Láďa ve svých představách vychází z bytu před třetí hodinou, v kapse u kabátu má schovaný malý kuchyňský nůž s černou lehce odřenou rukojetí. Přichází na zastáv-

ku a čeká. Kousek od něj postává mladík. Irituje ho jeho sebevědomé chování. Mladík prochází kolem něj a možná nedopatřením, nebo spíše nějakým hulvátstvím mu do obličeje foukne cigaretový kouř. Láďa počká, až mladík přejde, vytáhne nůž a zabodne mu ho do zad. Vražedná zbraň jde ale těžko vytáhnout z mohutných zad oblečených do kožené bundy. Mladík sebou vylekaně cukne, lehce se otočí a pak padá k zemi. Láďa ho posunem nohy otočí, kleká si k ještě živému tělu a dává smrtelnou ránu přímo do srdce. Všude je spousta krve, mladík zachroptí a zkriví obličej. Je to hezký muž, napadne Láďu. Nůž je stále zabodnutý v srdci, které tiše a odevzdaně dosluhuje. Buch buch. Mužův obličej se znehybní, oční bělmo se vyboulí, rty ztenčí a rysy ve tváři ztuhnou. Najednou tu leží nehybné tělo. Nedohaslá cigareta vypadla muži z prstů a doutná vedle těla. S velkým úsilím vytáhne Láďa svůj nůž a spěšným krokem zamíří domů. Snaží se být v tichu, skoro nedýchá. Každou chvíli čeká ostrý zvuk policejní houkačky. Kdy se to stane? Kdo objeví tělo první? Dojde domů, vlezde si do postele a nakonec usne, aniž by cokoli slyšel.

Z pátku na sobotu byl Láďa doma. V tu dobu tiše oddychoval ve své skromné posteli. Okolo osmé hodiny večer si ohřál párky, pustil si televizi a otevřel si k tomu pivo. Žádný program ho nezaujal, do deseti večer přepínal z kanálu na kanál, až přístroj vypnul, oblékl se a vyšel ven. V hospodě poblíž zmiňované zastávky si dal tři piva, prohodil pár slov se stálými štamgasty a prohlížel si ženské. Občas se tu nachomýtné Petra, 50letá kadeřni-

ce, která má pro něj slabost, a protože je sama rozvedená, nechá se občas Láďou zlákat k němu domů. V ten den v hostinci nebyla. Láďa svou návštěvu v hospodě završil panákem zelené a šel domů. Podle jeho odhadu mohlo být tak kolem jedné hodiny. Doma si ukrojil chleba, namazal si ho sýrem a dal na něj plátek salámu. Zapil ho lahvovým pivem a šel spát. Ovšem, zamyslel se Láďa, mohl jsem čistě hypoteticky ten nůž, kterým krájel chleba, vzít a jít na zastávku. Jelikož to časově nevycházelo, zaměřil se Láďa na jinou zprávu v novinách, a sice, o sňatkovém podvodníkovi. Viděl se v náruči krásných blondatých dam, ale pak ho najednou napadlo, že okolo jedné hodiny sice mohl být doma, ale dal si pak ještě jedno pivo a trochu se napil becherovky, kterou dostal k nedávným narozeninám od Petry.

Mohl se opít, vzít nůž a vyrazit. Mohl to být on. Čistě hypoteticky. Vzpomněl si na včerejší ráno, kdy ho bolela hlava, a cítil tlak po celém těle. Takový neznámý tlak. Napětí. Možná i obavu. Obavu z čeho? Že ho chytanou? Napětí z toho, že někomu vzal život? Někomu neznámému? 29 let. Mohl mít rodinu, zamyslel se Láďa. Dodýchal. Domů už nedojel. Láďa vstal a otevřel příborník. Vytáhl nůž, natáhl ruku směrem k oknu a pozorně si ho prohlídl. Žádné stopy po krvi. Ovšem že tam není krev, řekl si Láďa, kdybych to byl udělal, nůž bych přeci umyl. Ale stopy, neznatelné, pouhým okem neviditelné tam mohou zůstat a oni to v těch svých laboratořích najdou. A ztotožní krev vraha s mojím, uzavřel své úvahy. Pak ho napadlo, že ta krev musí být na více místech. Kabát? Došel do malé předsíně a z věšáku sundal kabát. Rozložil ho na postel a zkoumal. Byl dost špinavý. Měl bych ho možná dát do čistírny, pomyslel si. Těžko říct, jestli nějaké ty šmouhy jsou zaschlá krev zabitého člověka, který teď leží někde v márnici, a možná ho pitvají. Rozříznou mu lebku, otevrou mu tělo, prohlíží si rány a do svých notýsků načichlé formaldehydem píší, odkud kam mířil nůž. Byl – li to nůž. Psali bodná rána. Láďa

popošel ke skříni, ze které vytáhl malou šavli, kterou mu kdysi věnoval bývalý tchán. Čistá jako lilie. Čím ještě se dá zapíchnout člověk? Zamyslel se Láďa. Rozhlédl se po pokoji. Viděl to. Nebo spíše neviděl ocelovou sošku nahé ženy, která vzpínala ruce nad hlavou. Ty ruce... Mohl do něj zabodnout špičky těch drobných prstů. Kde je ta soška? Nevzpomíná si, že by ji dal pryč. Na druhou stranu si nevzpomíná, že by tu v poslední době byla. Mohl ji někam schovat při úklidu. Když na jaře gruntoval. Pomáhala mu při tom Petra. Mohla ji ona někam dát. Nebo je ta štíhlá nahá žena vražedná zbraň?

Venku začalo sněžit. Láďa si oblékl kabát a vyšel ven. Měl rád sněh, i když věděl, že brzy se promění v hnědou tekutou směs, která mu zablátí špičky bot a on bude líný si je umýt, protože ví, že jakmile vyjde ven, znovu se mazlavá hmota přilepí, a jak mu řekla Petra: „Ty nikdy nebudeš mít smysl pro čistotu a pořádek.“ Občas k ní zajde na stříhání vlasů. Ale dělá to jen kvůli ní. Nesnáší totiž její výhrady, že si je málo myje a češe, a že v nich má chuchvalce. Slevu mu sice dává, ale za těch pár korun mu ty výtky nestojí.

Láďa vyšel do prvního poprašku sněhu. Míjí tramvajovou zastávku. Tady se to stalo, řekl si a zůstal stát. Dívá se na všechny ty lidi, co čekají na tramvaj. Kolem projíždí policejní auto, v tichosti a bez houkání. Instinktivně se podrbe na čele, aby skryl tvář. Auto zastaví. Otevrou se dveře a vyleze z nich mladá policistka. Láďa popojde k chatrnému křoví. Policistka vejde do trafiky a Láďa zůstává nehybně stát. Až policistka vyjde ven, nastoupí do auta a to se rozjede, Láďa jde dál. Pak ale změni směr a dojde k zastávce. Chvilí tam postává. Jde čtyři kroky směrem k jízdovému řádu. Vidí koš. Je plný odpadků. A nahoře tomu korunuje kelímek z rychlého občerstvení. Ten koš určitě od té doby vysypali, řekl si Láďa, ale stejně ho to nutilo k představě, jak muž popíjí colu, hodí kelímek do koše a pak tiše zastená nad štíplavou

vou bolestí v zádech. Ostrou bolestí? Omamnou bolestí? Zničující? Pálivou? Bolestnou bolestí? Která se nedá vydržet? Která je cítit tak, že by člověk chtěl raději umřít ve spánku? Báł se? Báł se ten člověk, že přijde o život? Když se do něj ponořil ten vražedný předmět? Věděl, že je konec? Podle Láďových představ útok přišel zezadu, ale co když ho ten vrah bodl do břicha? Nebo co když oběť umírala několik desítek minut, pokračoval Láďa. Noční tramvaje jezdí po půlhodině. Mohl tady klidně dvacet minut ležet a říkat si, že to bude dobrý. „To bude dobrý, to bude v pohodě,“ řekl si Láďa nahlas. Stále okouněl na zastávce. Stál na zastávce a říkal si, že možná, dost pravděpodobně stojí na místě, kde ležel ten mrtvý. Umíral dlouho? Zabíla ho soška nahé ženy? Láďa šel pryč. Bylo poledne. Řekl si, že by mohl zajít do knihkupectví a koupit si knížku. Miloval dramatické příběhy. Obrátil se, popošel zpět k můstku a počkal na tramvaj, která ho dovezla do centra.

Vybíral dlouho. Potřeboval nějaké působivé napětí. Koupil si román o ženské, co zabíla svého druha, který ji mlátil. Psáno z věznice. Láďa cítil příjemný, chladivý a zároveň žhavý pot na zátylku. Přemýšlel o tom, co ta ženská prožívá. Jak ji mlátil přítel a hlavně, jak ho zabíla? Čím? Kdy? Poté, co ji brutálně zbil? Znásilnil? Byl nahý? Opilý? Přišel právě z hospody? Nebo když spal? Jak nejlíp usmrtit člověka? Láďa přemýšlel, jak by zabil Petru. Mnohokrát u něj spala. Mohl ji kdykoli podříznout krk. A mrtvolu pak někam odnést. Nebo rozřezat. A po kouskách se jí zbavovat. Nebo ji zabít nenápadně. Jedem. Vzít ji život tak, aby to nevypadalo na vraždu. Ale více ho lákala představa policejního vyšetřování. Na co by přišli? Vedla by stopa ke mně? Ptal se sám sebe a moc si přál být u toho vyšetřování. Koupil si knížku a vyrazil na zpáteční cestu.

Stavil se ve své hospodě. Byla tam i Petra. Pila pivo a podle Láďy vypadala zdrchaně

a něžně zároveň. Sedl si k ní a pohladil jí po ruce.

„Je mi blbě. Hrozně blbě,“ řekla tiše.

Láďa se k ní nahnul. „Co se stalo?“ na jednu ho napadlo, že by ten mrtvý chlap mohl být její syn. Tak nějak mu zhruba bylo.

„Víš, že Petr...“ ztichla. A je to tady, je to on.

„Jeho Šárka je v tom,“ řekla náhle Petra.

„V tom? Jako těhotná. To je přeci krásný.“

„Já vím, já vím. Je to nádherný, ale mě to připomenulo, že jsem už stará. Bába.“ V očích měla tajemnou zář. Napila se piva. Láďa na ní viděl, že potřebuje obejmout. Ale toho se zdráhal. Takové objetí by ho mohlo postavit do role přítele. Ale to on nechce.

„Víš, že tu zabili chlapa?“ Změnil rychle téma.

Petra se na něj podívala nechápavě. „Ale ono je to jedno. Mně nevadí, že jsem babičkou. Já vlastně nevím, co mi vadí. Možná...možná to, že já tu rodinu nedokázala udržet.“

„Nech to,“ řekl jí Láďa. „Víš něco o tom chlapovi? Tady na zastávce.“

Petra zakývala hlavou ze strany na stranu. „O jakém chlapovi?“

Láďa se rozzářil. Kývl na číšníka, že si dá jednoho panáka. „Tady na zastávce. Někdo ho zapíchl.“

Petra si zapálila cigaretu. „A jak to víš?“

Láďa se polekal. „Psali o tom v novinách.“

„Bude to kluk.“

„Co když ho zabil někdo odtud? Je mezi námi?“

„Co když ten život toho malýho má přijít místo mě? Já už patřím do starýho železa,“ šeptla Petra.

Láďa vycítil šanci. „Ale nepatříš,“ lehce jí štípl do pravé líce. „Dáme si panáka a půjdeme ke...“ zarazil se, když se podíval do její napjaté tváře. „Dáme si prostě jen panáka,“ dodal a Petra kývla. „Jo, to bych chtěla.“

Láďa si prohlédl její obličej. Představil si, jak by vypadala v okamžiku smrti. Jaké

by byly její oči, když by jí škrtl? Škrčení? Jak to probíhá? Pohladil ji po krku a ona se na něj mile usmála.

„Je ten život ale těžký,“ její hlas zněl ale už klidněji.

Objednali si panáky. Láďa ho do sebe kopl. „Hele, nepoklidila si mi někde to sošku, co jsem měl na skříní?“ Zeptal jsem se jí.

Petra si panáka jen lízla a zapila to pivem. „Jakou sošku?“

„No, tu tý ženský. Nahý.“

„Co já vím. A co je s ní?“ Zareagovala podrážděně a pak rychle dodala: „Hele, ono to možná vyznělo, jako že jim to nepřeji, ale já jim to přeji. A těším se na to vnuče. Jen...víš, jen mě to zaskočilo. Možná, když bych byla furt s ním, tak bychom se těšili, že jednou přijdou vnučata, ale takhle....“ viděl v jejich oči výčitku. Několikrát na to téma už narazila. Jakože jsou spolu a vlastně nejsou. Že se vlastně chovají jako puberťáci, kteří ještě neumí mít vztah. A teď jí došlo, že puberťákem už dávno není.

„No ta nahá soška, jak měla ruce nahoru,“ nevzdal se Láďa.

Petra vypila panáka. „Co si myslíš? Jakože jsem ji vzala? Nějakou debilní sošku,“ vyprskla.

Láďa zavrtěl hlavou a zamáchal pravou rukou. „Jakože si ji možná někde schovala. Pamatuješ? Jarní úklid....“ Snažil se o něžný tón, který vyšel, a Petra se při té vzpomínce usmála. Prohrábla mu vlasy. „Měl bys zase někdy zajít. Máš to už dlouhý.“

Láďa si uvědomil, že téma ztracené sošky je pasé a slíbil návštěvu kadeřnictví v příštím týdnu.

Byla středa podvečer a Láďa už na své divoké představy, že zamordoval nevinného člověka na zastávce, zapomněl. Seděl pohodlně v křesle v kadeřnickém salónu.

„Hele, víš, jak si mi říkal o tom, že někoho zabili tam u nás...“

Láďa sebou cukl. „Nó,“ řekl.

„Četla jsem o tom na internetu.“

„A co jsi četla?“ Zeptal se netrpělivě. Internet Láďa neměl a kromě nedělních plátků média nijak nevyhledával.

„No, jakože se to stalo.“

„A už ho chytli?“ Zeptal se Láďa poněkud nevrle, protože, jestli ano, tak by přišel alespoň v tomto případě o svou představu.

„No, nechytli, ale už prý mají na někoho to...tušení.“

„A na koho?“

Petra mu více zaklonila hlavu do umyvadla. „Jako jak to mám vědět? A to oni nemůžou říct, ne?“

„Proč?“

„Protože by jim pláchl.“

Láďa přemýšlel, kam by pláchl. Představoval si, jak odchází domů, balí si jen to nejn nutnější. Po cestě vykrade nějaký obchůdek, aby měl peníze, a mizí na letiště. Ne, na letiště ne. Tam jsou kontroly. Musel by si změnit identitu. Nové doklady. Nalepit si falešné vousy. Možná by to chtělo nějakou masku. Mohl by se převlíknout za ženskou. Jenže na letištích mají ty skenery, které vás vysvěčou do naha. Nebo by se mohl skrývat někde v lesích. Ale na to je zima. Žít jako zvíře. Až do konce života. A kdyby ho chytli? Vzpomněl si na knížku o ženské ve vězení. Představil si, jak k domu přijede policejní komando, které vyběhne schody, rozrazí dveře, povalí ho na zem a spoutá. Pak bude sedět na policejní stanici a řekne vše, co ví. O vazbě bude rozhodovat soudkyně, v jeho očích to bude přísná silnější ženská ve středním věku se špinavě blondatými vlasy stočenými do mohutného drdo lu. Zůstane ve vazbě až do soud, a pak mu řeknou, že stráví za mřížemi deset let. S ostrahou. Kdo ví, jak toho chlapa zabil? Co když to bylo obzvlášť brutálním způsobem. Co když těch bodných ran bylo více? Sošku doma nikde nenašel. Co když ji mají oni? A zveřejní to. A on se teď před Petrou zmínil, že sošku postrádá. Udá ho? Byla by toho schopna? Dojít na policejní stanici a říct tam, že ví, kdo je vrah. Jak by to říkala? „Víte, já netvrdím, že to je on, já jen, že

on nějakou takovou sošku měl a prý ji už nemá. On se mě totiž na to ptal. My jsme tam před časem dělali takový velký úklid. Já nevím, je možný, že je někde zašantročená.“ Opravdu by mu zničila život? Nebo co když ho někdo viděl?

Láďa seděl ve středu večer doma. Čerstvě ostříhaný. Přemýšlel, jak mohou vyšetřovatelé mord party přijít právě na jeho osobu. Co by ho s tím incidentem mohlo spojovat? Cítil lehké vzrušení. Tohle nedělal poprvé. Představy a představy. Ale nyní cítil i intenzivní strach. Bylo to moc blízko. A navíc mu zmizel potenciální vražedný předmět. Konec snovým stavům. Co když to opravdu udělal? Nějaká podvědomá touha vybičovaná několikaletými imaginacemi vzrostla do reálného činu. Co když v opilosti vzal tu sošku a vydal se zabít člověka? Seděl v křesle s otrhaným čalouněním a nemohl se pohnout. Byl by toho schopen. A byla by polehčující okolnost, že o tom zkrátka nic neví? Jak neví? Ví, kde se to stalo, v kolik. Vlastnil vražednou zbraň. A v době činu byl blízko. Musí se smířit s faktem, že potenciální vyhlídka, že to byl on, je reálná. Že už ani nevěří možnosti jiného pachatele. Co teď? Musí si znovu vše projít. Příležitostí, jak na něj mohou přijít, může být hodně. Případní svědci. Vražedná zbraň. Mohlo mu na místě činu vypadnout něco z kapsy. Účtenka, kde byly údaje platby kartou. Pak už se poveze. Budou ho vyšetřovat. Zjistí, že otisky prstů se shodují, najdou u něj v bytě na nějakých předmětech krev oběti. Dosud na něj ale nepřišli. Co když už ale čekají venku? Vyskočil k oknu a podíval se na prázdnou temnou ulici. Zaujala ho postava muže popocházejícího sem a tam. To je on. Vyšetřovatel. Rychle zatáhl závěsy. To je v pohodě, říkal si. To určitě není tak, jak si myslí. A jestli jo, tak tam prostě jen obhlídí terén. Jednou odejde. A zítra podá hlášení. Než si pro něj přijdou, může to trvat ještě několik dní. Vždyť to vždycky trvá nějaký ten den nebo týden, než chytanou vraha.

Otevřel si lahvové pivo a sedl si zpět do křesla. Prostě zmizí. Ale musí to promyslet. Zítra půjde normálně do práce a dá výpověď. Policie bude určitě čenichat v zaměstnání, a kdyby zjistila, že tam bez důvodu nedorazil, vyvrátila by mu dveře od bytu a odvedla by ho. Jenže výpovědní lhůta je dva měsíce. To nejde. Domluví se šéfem, že to bude okamžitě. Stejně chtěli dělat nějaké personální škrty. Tak se takhle obětuje. Nebude to ale moc nápadné, až tam přijdou policisté a zjistí, že dal výpověď. Ale ať si.. Trýzní ho představa, že by si pro něj přišli právě tam. Prostě dá výpověď, zabalí si a zmizí. Ale kam? Musí odcestovat. Jenže nemá peníze. A co totožnost? Vstal, otevřel šuplík plný různých papírů a dokumentů a vytáhl pas. Podíval se na fotku. Kdyby tak mohl nějak přimalovat vousy, knír, změnit oči. Nezná nikoho, kdo falšuje doklady. A kam by jel? Při těchto myšlenkách usnul.

Ráno se vzbudil už v pět. Podíval se z okna. Nikdo tam nestál. Lehl si do postele, ale spánek už nepřicházel. Otáčel se z boku na bok, nakonec vstal, oholil se, oblékl se a šel do práce. Přišlo mu, že to ráno potkal policejních aut více než kdy jindy. V práci počkal na šéfa. Proběhlo to hladce. Zítra už chodit nemusí. Dohodli se na okamžité výpovědi. Asi je šéf rád, že nemusí vybírat toho, koho pošle z kola ven v rámci nařízeného propouštění. Láďa má volný pátek na sprádkání svých plánů. Někde vevnitř cítil jistotu, že si pro něj tento týden neprijdou. Nevěděl proč. Útěk plánoval na neděli. Odejde kolem poledne, půjde někam na oběd a už se nevrátí. Bude se toulat tak dlouho, dokud se prostě něco nestane. Bude přespávat, kde se dá. Mohl by před tím vykrást nějakou banku. A pak se ubytovat někde v laciném hotelu, kde by si ho nikdo nevšímal. A začal by pracovat na své proměně. Nechá si narůst dlouhé vlasy a dá si je nabarvit. Pak pojedou do dalšího hotelu. Bude stále na cestách. Poplete tak policii. Každou výměnou bydlíště změní něco na své vizáži. Pak

bude někdo úplně jiný. A určitě sežene i někoho, kdo mu změní doklady. A pak začne zcela nový život. Nenechá si přeci zničit poslední léta aktivního života. Jak se asi cítí člověk, když ho pustí na stáří? Co dělat? Kam jít? Ale necítí se on už teď? Co dělat? Kam jít? Svůj dosavadní život musí pohřbít. Vzpomněl si na Petru. Takových ještě může mít. Ale kdyby ho pustili v šedesáti, určitě by už na něj nečekala. Nebo jo? Stála by před vězeňskou bránou se slovy: „Pojď domů“? Proč s ní vlastně nechtěl nikdy žít? Proč vlastně s nikým nikdy nechtěl žít? Proč mu tak pitomě utekl život? Co má? Malý byt v pronájmu. Práci účetního v jedné obchodní firmě, která mu nikdy nedala ani pořádné prémie. Nikdy žádné děti. Pár hezkých vztahů. Pár nepovedených vztahů. Pár hodně mizerných vztahů. A své představy. Představy, kolik lidí utloukl, kolik žen znásilnil, kolik korupcí má na svědomí. Co když i toto je jen představa? Kterou trochu přehnal. Co když to všechno dělá zbytečně? Ale kde je tedy ta soška? A proč ten intenzivní pocit strachu? Ta silně to ještě nikdy necítil. Nesmí se rozptylovat podobnými myšlenkami. Musí jednat. Celý pátek se tímto zaobíral, až usnul v křesle.

V sobotu ráno si sbalil věci do starého hnědého baťohu, který schoval po postel a vyrazil ven. Dojel tramvají na druhý konec města, schoval se v nedalekém podchodu, kde si ukryl tmavě zelenou bundu a namířil si to k malému obchůdku. Rozhlédl se, nasadil se černou kuklu a vešel dovnitř. Byl to krámk s potravinami. Uvnitř byla mladá prodavačka a jeden zákazník, muž zhruba jeho věku. Trochu se polekal, ale pak zařval: „Tohle je přepadení,“ a udělal několik kroků směrem k pokladně. „Dej mi všechno, co tam máš,“ zakřičel. „Tak dělej,“ vyprskl. Ohlédl se po tom chlapíkovi. Co kdyby se ho snažil přeprat? Má přeci jen dětskou pistoli. Chlapík ale instinktivně uhnul směrem ke zdi. Prodavačka otevřela pokladnu. „Mám jen toto,“ řekla rozechvěle.

„Co?“ Zakřičel. „Co máš?“ Nakoukl do kasy a viděl jen pár pětistovek, dvoustovek, stovek a hromadu mincí.

„To je všechno? Za celý den?“

„Je málo hodin,“ odpověděla mu hlasem, který se už přestal chvět. Poznal na ni, že pochopila jeho amatérství a řekl jí, ať mu všechny bankovky okamžitě dá a schoval si je do kapes. Utekł do pochodu, kde si sundal kuklu a oblékl připravenou bundu.

Doma si spočítal tržbu. Dohromady čtyři a půl tisíce. Proboha proč zrovna já? Řekl si. Riskuji kvůli čtyřem tisícům. Proč jsem si jen netroufl na banku, litoval se. Ukrást tak půl milionu... Ale co s tímto? Vztekle hodil bankovkami na zem, ale hned je pečlivě se sbíral a schoval do baťohu. „Jsem začátečník,“ usmál se šibalsky. Sedl si do křesla a zapálil si cigaretu. Uvědomil si, že spáchal zločin. Kolikrát si to všechno představoval? Loupeže, přepadení, krádeže, zlodějny, finanční podvody... A je to tady. Opravdu. A není to zase takový adrenalin. Cítí se normálně. Rozvalil se v křesle. Možná by mi to i šlo, řekl si. Krást. Loupit. Napoprvé to nebylo špatné. Napoprvé? Copak zapomněl, že má na svědomí mord? Ten mu ale teď nepřišel vůbec důležitý. Byl nereálný. Copak by si takovou věc nepamatoval? Ale musel to být on. Vždyť jde všechno podle plánu. Kdyby to nebyl on, tak kde je ta soška? A navíc - kdo by zabíjel člověka na tramvajové zastávce? Jen tak? Nic takového by se nestalo, kdyby nebyl on. Uslyšel policejní houkačku. Ihned byl u okna. Auto jen projelo. Cítil, jak mu buší srdce. Musel si sednout. Co cítil? Z čeho měl strach? Že si pro něj jednou kvůli té loupeži? Nebo vraždě? Proboha, co když dnes loupil zbytečně? Co když měl dál žít jen v představách? Ne, to, co se stalo na té zastávce, muselo být jeho dílo. Oblékl se a vyrazil ven. Na zastávku. Necítil žádné emoce. Takže to nebyl on. Riskoval zbytečně. Loupil nadarmo. Ale pak to uviděl. Na zemi ležel lístek. Nevěděl od čeho, ale vzpomněl si, že podobný lístek mi-

nulou sobotu ráno hledal. Není to tento. Vždyť takové stopy už dávno odvál čas, ale jde o to, že ho někde musel vytrádit. Muselo to být tady. Když zápasil. Jasně. Oběť se bránila. Vůbec to nebyl nerovný boj. Najednou viděl záblesky kdesi v paměti. Boj. Pohyb těl. Pohyb rukou. Šoupaní nohou. Občas nějaký vzdech. Vidí sošku. Vražednou zbraň. Jemné ruce mladé krásné panny s drobným tělem se zasouvají do masa.

Vrátil se domů, chvíli postával před zrcadlem. Učesal se. Oholil. Hezky se oblékl a vyšel ven. Na rohu přesně v šest měli sraz. Petra vypadala vyfintně.

„Co se děje?“ Zeptala se místo pozdravu.

„Nic. Copak nemůžu ženu mého života pozvat na večeři?“

Petra se zašklebila. „Nikdy si to nedělal.“

„Copak jsme spolu nikdy nejedli?“

„Ne tak, že by si mě jako pozval. A pojal to tak slavnostně.“

„To si vymýšlíš.“

„Už dlouho jsme nebyli na večeři.“

„Dnes je výjimečný večer,“ řekl důležitě, ale pak si pozdě uvědomil, že tento důstojný tón může vzbudit podezření. Navíc ví o té sošce. Co když už policii kontaktovala a přislíbila jí pomoc. „Každý večer s tebou je výjimečný,“ snažil se o neutrální tón, ale napětí z Petry nezmizelo. „Prostě si dáme někde nějaké dlabanec,“ snažil se ještě více o zlehčení situace.

Seděli naproti sobě a Petra se tvářila slavnostně. „Jsem tak ráda, že budu mít vnouče,“ řekla zničehonic. Ale on věděl, že je ráda za to pozvání na večeři. A hlavně za to, jak to tak pitomě romanticky řekl. Pozvání na jídlo jako žádost o ruku. Proboha snad si nemyslí, že ji chci...

„Dám si hovězí steak s hranolky,“ přerušila jeho tok myšlenek.

„Hlavně si dáme nějaký dobrý víno,“ zareagoval. Nesmí ale zapomenout na svůj

plán. Vezme ji k sobě. Ale co ráno? To nedomyslel. Ráno se chce vydat na cestu a nemůže jí hned vyhodit. Tak dnes půjdou k ní. A ráno se vypaří. Doma si vyzvedne baťoh a půjde.

Jakmile jim číšník odnesl talíře, začal taktizovat. „Máš ještě doma tu hrací skříň, jak když ji otevřeš, tak hraje?“

„To se můžeš přesvědčit sám,“ řekla laškovně a napila se vína.

Ráno Láďa odešel z jejího bytu tiše a pokradmu jako zloděj. Měl to jen dva bloky k sobě domů. Překvapilo ho, že necítí úplné vzrušení. Ale jen polovičaté. Vlastně se to v něm dost tluče. Jednu chvíli ho přepadne myšlenka jít klidně domů, kde by žil jako předtím. Prostě se nic nestalo. Ty hlupáku, řekl si, jak to že se nic nestalo? Zabil si člověka. Ale stejně... co když to nebyl on. Jít tak klidně domů. Koupil by si noviny, udělal by si kafe. Ty noviny si musí koupit i tak. Třeba jsou mu už na stopě. A celý svět to ví. Jen on ne. Zastavil se v trafice a spěšným krokem zamířil domů. Jestli je tam už jeho jméno, musí jednat rychle. Jde o minuty. Vztít si baťoh a černou paruku, která leží na stole. Otevřel domovní dveře s napětím. Co když jsou uvnitř? Opatrně našlapoval. Chvilí stál u svého bytu a poslouchal zvuky uvnitř. Jakoby něco slyšel. Ale věděl, že domem se nese každé šoupnutí židle, hlasy nebo puštěná televize. Opatrně vsunul klíč do zámku. Otočil jím. Bylo zamčeno. Odemkl a vešel dovnitř. Podle všeho je tu sám. Sedl si ke stolu. Bušilo mu srdce a měl úplně zpočené dlaně. Chvilí zhluboka dýchal. Co teď? Poslední okamžiky doma. Mohl by si ještě udělat kafe. Ale co když by ho to stálo svobodu? Vzpomněl si na noviny. Rychle jimi prolístoval. O vraždě nic. Ale zaujal ho jiný případ. Loupež malého krámu. Ozbrojená loupež. Muž ve středních letech vtrhl v sobotu v odpoledních hodinách do obchodu s potravinami na Praze 4 a pod pohrůžkou střelné zbraně se domáhal hotovosti. Naštěstí nebyl nikdo zraněn. Láďa se díval na

svou fotku. Zkoumal obličej v kukle. Takový malý krámeček měl kamerový systém? Napadlo ho. Poznájí ho? Co teď? Už o něm ví. Musí si pospíšit. Mají jeho fotku. Vidí tam své oči. Kolik takových očí v republice je? Jeho první zločin. Teď nemusí snít. Ví, že to byl on. A co ta vražda? Zuřivě listoval. Nic. Spojí si ty dva případy? Najednou zazvonil telefon. Láďa sebou lekavě trhl. Je to policie? Má to zvednout? Když to nezvedne, rozjedou se rovnou k němu a potkají ho při cestě na útěku. Zvedne to a řekne jim, že se sám nahlásí u nich na stanici.

„Haló,“ řekl formálním hlasem a snažil se o důstojný tón. Když už na oprátku, tak hrdě.

„Tohle snad nemyslíš vážně,“ zapištěla Petra.

Tak už to ví, napadlo Láďu. Představil si, jak si pustila televizi a v ranních zprávách zaznamenala jeho obličej v kukle. Co když volala policii?

„Volala jsi někam?“ Zeptal se jí zbrkle.

„Cože? Kam že?“

„Policii,“ řekl netrpělivě Láďa.

„Jo, ale mravnostní. Nemůžeš prostě ani říct to pitomý dobrý ráno? Vypařit se jako nějaký zvrhlík? A co to tedy včera jako mělo být? Večeře a to všechno?“

Tak s tím nepočítal. Rozhněvaná milenka. „Hele, já už musím jít,“ řekl jí zmateně.

„Cože? Co se s tebou sakra děje?“

„Hele, víš, jak jsem ti říkal o té sošce....“ začal jí vysvětlovat, ale sám nevěděl, proč to dělá a kam bude pokračovat.

„Co máš furt s tou soškou? Jaká proboha soška?“ Skočila mu do řeči.

„No ta bronzová, malá.“

Slyšel, jak Petra vydechla. „Jó, tu máš nahoře ve skříni. Něco tak nevkusnýho jsem dlouho neviděla.“

Láďa zařval jako raněné zvíře. „Cože? Ve skříni?“

„Poklidila jsem ji. Při tom jarním úkladu. Někam jsem ji musela strčit.“

Láďa položil sluchátko na stolek a rozeběhl se do vedlejšího pokoje ke skříni. Při-

strčil si židli a vylezl na ni. Byla tam. Napěchovaná mezi starými peřinami. Stála tam tak nevinně. Skoro měl pocit, že se na něj vyčítavě dívá. Vzal ji do ruky a snesl dolů. Vražednou zbraň měl ukrytou mezi peřinami. Vlastně to není žádná vražedná zbraň, řekl si Láďa. Čím tedy zabíjel? Jestli tedy zabíjel on. Vzpomněl si na položené sluchátko. Došel k němu a zvedl ho. Bylo už hlučné. Měl sucho v krku. Hlavně nesmí panikařit. Co když to na něj narařila? Ptal se jí přeci na sošku už před několika dny a to nevěděla nic. A teď s tím najednou vyrukovala. Je spojená s policií. Nastrčila ji tam. A teď vyčkávali. Možná už na něj čekají. Rychle se podíval z okna. Nikde nikdo. Vzal baťoh, oblékl se a otevřel dveře. Co ta soška? Mihlo se mu hlavou. Vražedná zbraň. Jako důkaz. U soudu je to vždycky to hlavní. Vrátil se a vzal ji sebou. Držel ji v ruce jako největší poklad. Rychle zamkl a spěchal dolů. Za domovními dveřmi slyšel kroky. Už jsou tady, šeptl. Šlo to rychle. Teď mu všechno došlo. Petra je s nimi spojená. Všechno to do sebe zapadá. Vybavil si její hlas v telefonu. Ten její jidášský hlas. Celou dobu s nimi byla spojená. A teď jim dala echo. „Je doma. Opět se ptal na tu sošku. Vlastně se mi přiznal. Je dost možné, že chce pláchnout.“

A oni jsou teď za těmito dveřmi. Přišli si pro něj. Díky zrádnému polibku od Petry. Už není cesty zpět. Neměl zvedat ten telefon. Nikdy si neměl začínat s tak proradnou falešnou ženskou. Co ho teď čeká? Kriminál. Chce utíkat. Pryč. Ještě naposledy žít svobodně. Ne, ještě teď nechce do temné kobky. Být vláčen po soudech. Poplíván veřejností. A pak už jen šero vězeňské cely. Na dlouhá léta. Jídlo v malé plechové misce. Zrezavělé sprchy. A ty noci. Ty chmurné, bezútěšné noci. Bude se bránit. Nedá se zadarmo. Probudilo se v něm zvíře bojující o holý život. Otevřel zprudka dveře a rozmáchl se rukou, ve které držel sošku. Bodal a bodal. Viděl zkrvavený obličej. Slyšel bo-

lestné vzdechy. Rozmáchl se naposledy, trochu výše, a praštil do lebky. Ke dveřím se sesunul muž. „Hajzle,“ zasyčel Láďa. Podíval se na něj. Poznal ho. Byl to pan Konečný ze třetího patra. Starý osamělý pán, který si potrpěl na ranní procházky za každého počasí. Sehnul se a podíval se mu do obličeje. Byl to určitě on. Jeho tvář byla vyschlá. Ale spoň tak to Láďovi připadalo. Jakoby ho náhlá smrt, nečekaně násilí úplně vycuclo. Nehybná tvář. Proboha. On zabil nevinného člověka. Podíval se na sošku, kterou držel v ruce. Byla od krve, ale pořád hrdě vzpínala své štíhlé ruce. Láďa zatřásl s tělem. „Páne Konečný,“ zařval zoufale. Pak si uvědomil, že je na ulici, kde by ho mohl někdo vidět. Nechal tělo tělem a rychle šel směrem k tramvajové zastávce. Plán přeci má. Sošku stále držel v ruce. Jakoby hrdě nesl tu zkrvavenou věc. Láďa se nepoznával. Jednal jako stroj. Teď už není možnost jít domů a dát si kafe. Nebo jo? Copak ho někdo viděl? Ale třásl tím tělem. Budou tam jeho otisky. Tělo už určitě někdo našel. Nebo ne? Rychle spěchal zpět domů. Třeba to ještě stihne. Stačí jen sundat kabát, na kterém jsou jeho otisky.

Byla temná zimní noc. Láďa ležel na posteli a nemohl pořádně dýchat. Byl ve vazební cele a druhý den ho čekal soud. Soud za vraždu starého člověka a loupeže v jednom krámcu. O několik cel dál spal člověk, který měl na svědomí smrtelné pobodání mladého člověka na zastávce. To je jediné, co Láďa věděl. Motiv toho činu se nedozvěděl. Proč? Proč ho zabil? Pohádali se? Lidé se přeci hádají často v hospodě. Proč ho zabil až na zastávce? Pak si ale řekl, že kdo by chápal Láďovu vraždu. Nakonec usnul. Až ho pustí, řekl si v polospánku, změní své hobby a bude si kupovat časopisy třeba o moderním umění. Ta soška... Co proti ní Petra měla? Myšlenky do jeho spánku přicházely zvolna a zmateně. Soška mu zpívala a tančila, dokud neupadl do hluboké dřímoty.

F
uerte
ve
ntu
raJezero
Bianca Bellová

„Co to meleš?“ zasměje se dědek. „Ženský rozumy - druhá nejhorší věc na světě po kocovině!“

Dědek se směje, kýve se zpredu dozadu, ruce položené na stehnech, v jedné drží mezi prsty se zažranou špínou cigaretu bez filtru.

Tři trojúhelníky berou termosku, pochnou se k Namimu a podávají mu mátový čaj.

„Napij se, holoubku,“ tak vida, tři trojúhelníky mají hlas. Je příjemně hluboký, jako jejich stará studna za domem. Nami pije, čaj je lahodný, slazený medem, zcela bez odporu mu klouže do krku.

„Tak pod, holoubku,“ řekne dědek smířlivě, „ať o tobě nikdo neříká, že jsi posera. Ve třech letech už každý kluk musí umět plavat.“

Dědek si přejíždí dlaní po kulatém břiše. Nedopalek cvrnkne do vody, kde zasyčí. Namimu se nechce do vody. Chce ležet na dece, opírat se o bábino měkké břicho a pozorovat tři červené trojúhelníky. Zkusí zvednout ruku, ale ta mu líně spadne zpátky do klína.

„Běž, Nami,“ povzbuzuje ho bába. „Koupim ti lízátko.“

Lízátko je přilepené k celofánu, nikdy ho nejde vybalit. Nami ho dostává jen málokdy, jen na Den míru a když přijedou tři trojúhelníky. Lízátko chutná po spáleném cukru a fialkách. Namimu moc nechutná, ale vzácnost lízátko ho stejně nutí pokaždé se na něj těšit a dělat po lízátko to, co se po něm chce.

Nami se pomalu zvedá, ale ještě než se stačí postavit, zjišťuje, že letí vzduchem.

„Tak plav, jesetere!“ křikne za ním dědek a rozesměje se. Tři trojúhelníky vykřik-

nou, bába taky. Nami se bolestivě udeří do boku, prorazí hladinu a klesá tmavou vodou. Nad sebou vidí pableskování slunce v roji bublin, které za ním zůstávají. Má vyražený dech, bolí ho plíce. Jak klesá, voda se ochlazuje. Nami klesá strnule, ruce mu v upažení vlají podél těla. Myslí na to, že už za chvíli uvidí Ducha jezera, který žije na dně. Tlak na plicích roste, uši mu vybuchují. Instinktivně zalapá po dechu a začne lokat vodu. Přestává vidět. Rukama i nohama zběsile mává, a to ho přibližuje k hladině. Všechno je černé a blýskavé.

„Pitomče stará,“ uleví si bába, když se Nami konečně nadechne a začne zběsile vykašlávat špinavou vodu. „Vole jeden starej, tobě by jeden nesvěřil ani hlídání prázdný plechovky!“

„Co je?! Je dobrej, ne? Nevidělas, jak sám vyplaval?“ odušil dědek. Hlas se mu trochu chvěl. „Je to bojovník!“

„Pojď sem, holoubku,“ řeknou tři trojúhelníky z hloubi země a přivinou si ho k sobě. Jeden bušící hrudník na druhém. Nami se uklidní a přestane kašlat. Pod trojúhelníky je vyhrátá bronzová kůže a voní. Tři trojúhelníky ho tisknou, líbají do vlasů a něco šeptají. Nami je klidný, vlasy té ženy ho šimrají v obličejí a ona začíná zpívat.

„Nezpívej mu,“ okřikne ji bába. Nami sebou trhne, ale pak už ani necekne. Je nehybný, předstírá, že je mrtvý, že tu vůbec není. Zpěv utichne, jen s každým výdechem se ozve sytý zvuk, jako když vibrace ještě rozechvívají zvon, do kterého už srdce netluče. Nami by takhle chtěl setrvat navždycky. Nenápadně mžourá do tváře té ženy,

Nami je zpocený. Drží se báby sádelnaté ruky. Vlny jezera pravidelně pleskají o betonové mo-
lo. Z městské pláže sem doléhá křik, spíš
vřískot. Musela to být neděle, když je tu na
dece i s bábou a dědkem. Ještě někdo tu je,
Nami si vybavuje tři červené skvrny plavek,
tři trojúhelníky bikin a nad nimi vyčesaný
ohon tmavých vlasů, jako koňský ocas,
a dva chomáče tmavých chlupů v podpaží.
Tři trojúhelníky se líně pohybují na slunci,
převracejí se, až je z nich jen jeden.

„Ta hladina mi přijde nějak níž, než bejvala,“ pronese bába a hlučně plácne mouchu, která jí usedla na břicho. Bába žvýká pražená slunečnicová semínka ze stánku u pláže a slupky plive na beton před sebe.

ale vidí jen špičku nosu a vystupující lící kosti. Když jdou domů, Nami omdlí a dědek ho musí nést.

Nejdou přes náměstí se sochou státníka a výkopem, který Rusové vybagrovali na odpadky, ale zadem, za sídlištěm.

„Tebe je kus, chlape,“ brblá dědek a strne, když mu uklouzne noha a je mu se tak tak podaří vybalancovat pád. Doma dostane Nami lízátko. Líže ho spíš z povinnosti a sleduje po očku tři trojúhelníky, které už se mezitím proměnily v zelenomodré květované šaty. Když může, tak se jí dotýká, a ona mu na oplátku voní.

Večer začne Nami divoce zvracet. Žaludek se mu nekontrolovatelně stahuje a z Namiho vycházejí litry špinavé vody, mátový čaj a kusy lívanců s ovčím sýrem. Zelenomodré květované šaty ho hladí po čele, drží mu hlavu při zvracení, otírají mu ústa a konejší ho. „Pšt, teď už to bude dobré, holoubku,“ šeptají.

Když se Nami ráno probudí, zelenomodré šaty už jsou pryč. Napije se černého ruského čaje a obratem ho vyzvrací.

Ukázka z rozepsané knihy, kterou Bianca Bellová exkluzivně poskytla čtenářům Dobré adresy.

Dni a lidé ve větách Jan Dewaren

Fuerte
ventura

Obrázek

Sedm mraků.

Pod každým mrakem jeden člověk.

Nad každým mrakem jedna hvězda.

Okolo jeden jediný vítr.

Na ulici smekni klobouk, až uvidíš tento obrázek.

Labilita

Někdo se ptá, co tě může přivést z rovnováhy.

Láska v dešti.

Noviny, kde tě hledají věřitelé.

Opice, jež přirovnává kokos s tvarem tvé hlavy.

Nešťastný uvázl mezi lianami a má radost, že nemusí odpovídat.

I vyskytl se nevyskytnuvší se případ, totiž:

Že si sedl vedle sebe.

Petitte ville

Měl matné oči.

Nechodil ani do kavárny, ani do kinéma, jen večer si lámal hlavu o kamení ulice, kde bydlel.

Sousedla se sousedem se políbili pod květináčem s meruzalkou.

Ponocný neměl večer v hlavě, a proto to dobře dopadlo.

Student v podkroví viděl metafysiku jako babu, která svým koštětem vymetá srdce.

Někdo se vrátil ze studijní cesty v lese, na jehož rozsáhlé ploše stálo sedm jehličnatých stromů.

A oposiční list přinesl nový úvodník se starým heslem:

LAALLAHILLAALLAH.

Pouťová písnička

Bouda s perníkovými srdci.

Nekupuj!

Nejraději ze všeho na nebi měla Orion.

Pánbu ví proč.

Snad proto, že jej nejčastěji viděla uprostřed perníkového srdce.

Přišel medvěd a rozehnal lidi.

Perníková srdce se rozkutálela po mezích a sousedé z nich měli velikou radost vidouce jejich panenskou červeň.

Pak je položili na koleje, dívajíce se, jak po nich přejíždí vlak.

Večer byl konec pouťi.

F
uerte
ve
ntu
raZafačovali ho svýma
Pavel

Němí se skláněli nad tělem a šňupali vlhký tabák smrti.

Matka a dcera – mraveniště citu. Jeho žena. Běhoun kolegů z práce pod nohama. Fialový kněz; nos jak kadidlo, ruce od malin, silný kuřák.

Obřad byl pokorný. Hostina průměrně bohatá, aby nepřekřičela čern ženských hrudníků vyboulených do předkrmu a polévky. Tak to by asi bylo... Řeknu to mámě a nařeže vám. Berte si, je na přidání a narozeniny jsou jen jednou za rok že. Haha. Tak dobrá, ale příští týden budu muset nasadit dietu, protože... Vždyť máš postavu, že by ti ji kdejaká holka mohla... Ale jdi ty. Udělala si velký doktorát. Archeologii že? A teď překládá z francouzštiny. Krásná čeština a evidentně skladbu umí, interpunkce bezchybná. Kdyby zabili byť jednoho jediného z nich, ostatní by je umlátili klidně holýma rukama. To se pak těžko bojuje. Jo a sako je z výprodeje, on Prostějov končí, tak všechno bylo za polovic a ještě košile zdarma. Teda košili jsem nedostal, protože je už neměli, ale místo toho jsem si mohl vybrat dvě kravaty. Tak to bychom asi měli... Dobrý otec a milující manžel. Však víš... Neštěstí... Po horách... Lidech. Pšššš, teď přijde nejlepší část.

Lidi dneska už nevěřej. Je to tak, je to tak. Svět je takovej celej zmatenej, popletenej. Nemá to hranice, lidi ani to vostatní. Máš všechny ty radary a navigace, přesně víš, co a jak udělat, najednou sedíš na krajnici, kalhoty roztrhaný, boty prošoupaný a civíš do těch hodiněk a písmenek: Jste u cíle své cesty. Prostě zmatek, co je nejhorší: kdo za to může? způsobil jsem si to sám? nebo za to můžeš ty? ty? nebo ty? potřebuješ někoho chytit za flígr, vynadat mu, vlepit mu jednu! ale už bez rozčilení, jen pro úlevu!

tak tos byl ty, díky ti! žádná spravedlnost, prostě jen jasný vědomí viny! Hele, nevíš, proč těm nebožtíkům nedávaj do rakve boty? Sváteční oblek a k tomu ponožky; znáš to přece, navoníš se, napudruješ se, vezmeš si nejlepší šaty a voni tě vyzujou a nedaj ti ani bačkory. To je člověk jak nahej a furt si stahuje sunkni.

Z těch podpatků mě strašně bolely nohy. Věrný přítel, vnímavý a citlivý člověk, vytrvalý pracovník, znalec umění. Blázen! Ale no tak, má drahá. Vydržte to, vždyť jste se mu v nich vždy tolik líbila.

•

Les jak cirkusová plachta. Jak sepraté ruce k modlitbě.

Někdo jím klopýtá, padá, zaplétá se do vytasených kořenů, z posledních sil vstává. Kopytem za sebou ryje odpornou brázdu krve, šupin a nasládlého strachu.

Potrhané tělo za ním vlaje jak pestrá šála podzimního chodce. Smrky: nekonečný průvod dívčích tváří, bílých na kost jak smírčí kříže. Hadrový panák, rudá kůže, zarudlý dech. Zas upadl, zanícené plíce, tváří v borůvci.

Opírá se o strom, naprázdno dává. Spletená pohlaví větví. Drzá mlha. Šedá kožesínka na čtvercových siluetách mechu. Výsměšné, neužitečné ticho.

Plavé nohy se kácejí přes potok. Nesmím se napít. Probaha, jen se nenapít. Kde to vůbec jsem? Kudy teď? Všudy stejné zá-

zvědavýma očima Dolejší

bradlí tmy a já snad běhám pořád dokola. Kudy teď, ksakru? Nestojí támhle někdo? Haló, kdo tam? To není snad možný! Jak jsem se sem vlastně dostal? Proč do lesa v noci? Kam jsem to šel? Co to je? Kdo je tam? Mám zbraň! Co ode mě chcete? Ne, nikam s vámi nepůjdu. Né, nechte mě, nesahejte na mě. Kam mě to vedete? Ruku, jakou ruku? Kam? To bolí. Nechte toho. Já nevím, nic jsem neprovedl. Nechte mě. Prosím vás, puste mě. Kdo jste? Co mi to děláte? Ježíš, to příšerně bolí. Dost, prosím vás, dost. Nic jsem... projít se... na chvílku... zakouřím... je tak krásný měsíc... Já... opravdu... nejde...

Hlouběji, hlouběji! Přirážet až k poševnímu dnu pekla.

K snídani noviny, buráky, teplé mléko. Miláčku. Vyspal ses? Ufňukaný vztah; mají dvě zdravé, šikovné děti, pravidelný sex. Každý večer chodí na verandu, kouří lehké cigarety, přece jenom zdraví je jen jedno; Eva si zakládá na své postavě a svých vlasech. Proto chodí denně do posilovny, miluje se zde se svým trenérem, zezadu, občas mu zpřístupní i zadeček (říká to přihloupě s protahovanou prostřední slabikou; zakládá si na své vyzývavosti a neortodoxním páření).

Sbíhala ze schodů a kotníky se jí nescynálně řezavě smály. Vyzvednout děti, uspokojit manžela. Usnout. Spát.

K snídani noviny, buráky, teplé mléko. Pokud není sobota.

Myslel jsem si, že to zvládnou, že to prostě půjde, jako to šlo vždycky. Trochu se zapřeš, trochu si zapřeš, zapřeš ji. Kohout vyřvává. A vlastně se nic nestalo. Jdeš domů. Noviny, buráky, teplé mléko. Vona si lítá za tím vysportovaným troublem, pak je celá dojemná, jak se snaží, aby nebylo nic poznat. Dělá ti to dobře; ona ani netuší, Evička svatodušní, že by vůbec existovala ta možnost, že já, já, JÁ bych byl vůbec něčeho takového schopnej. Je pyšná na to své tajemstvíčko, na ty své bezúhonný nevěry; pak mě začne svádět jak holčička, jak děťátko, který se ještě nechce stydět, nasouká se do toho svého prádýlka, klepe zadečkem (říká to přihloupě s protahovanou prostřední slabikou; zakládá si na své vyzývavosti a neortodoxním páření). Mužičku muj. Naše děti nemám rád. Ona taky ne.

Co to děláte? Nechte mě! Ne, prosím, prosím. Bojím se výšek, vždyť to víš. Z krve se mi zvedá žaludek. Vzpomeň si u vašich, jak jsem... Nemám. Šel jsem dobrovolně. Přísahám dobrovolně. Ne, skutečně. Pane, líbí se mi váš klobouk, srnčí na smetaně, sbírka keramiky, vykrmená štika, operetka, dva párky a křen.

Jak jsem se sem vlastně dostal? Proč do lesa v noci? Kam jsem to šel? Co to je? Kdo je tam? Mám zbraň! Co ode mě chcete? Ne, nikam s vámi nepůjdu. Né, nechte mě, nesahejte na mě. Kam mě to vedete? Ruku, jakou ruku? Kam? To bolí. Nechte toho. Já nevím, nic jsem neprovedl. Nechte mě. Prosím vás, puste mě. Kdo jste? Co mi to děláte? Ježíš, to příšerně bolí. Dost, prosím vás, dost. Nic jsem... projít se... na chvílku... zakouřím... je tak krásný měsíc... Já... opravdu... nejde...

V budlíně Radek Fridrich

• • •

Sněžné věžičky
dlouhé hony
bukové ochozy

zdál se mi hadí sen

Řisuty
třešňovka
dříněk

zdál se mi havraní sen

Zácestky

Tlustý kus svině
u slepé cesty.

V plameni června
strach se prohryzává
kočičí dírou.

Napříč napřažen
vor tmy
jak podaná dlaň
psům.

• • •

V dolíku
zadní bok koně.

Vidíš ve zteči
struhaře
na třešni?

Pod bradou
zabodlé šídlo,
skučí na šprušlích.

Breda

Přijíždí na kobyle,
k tokaništi,
k paloučku.

Křísne kopytem,
cinká udidlem
v tichoučku.

V nenamletých ústech
jako pytlák u dravčí skály,
který hledá kuní vrh,

jestřábem omámený.

Skuhrov

U kapličky
nebo
u dělnického domu?

Havrovnice,
hrdlice,
na vrších lomu.

Formanská

Za povozem
z ovčího vrchu
kráčí smrt!

Obejdi ji
po červené
hořici.

Čtvery hony

Škrabote,
kde je tvůj chrastín?

A kde polom?
A louka?

Škrabote,
kde jsi se skrýval?

Když můj malý brůdek
na svodidlech noci kvílel.

Ty jemný šmidro,
vyhrabaný v knížkové zahradě.

Záhada

Tasava na strychu?
U sv. Jana!

Líčko v ovčíně?
Kulíšek na klíně!

Vím, kde tě zakleji

Na pískách,
u dubu,
v rovině.

Vím, kde tě potřísním.

U sušárny,
v rokli,
v bařině.

Však u váhy,
pod vilou
nikdy!

V noci na řece

Bez dechu
bouchlo
prkno

o nabotnalé
bednění

o výztuhu
trupu

o zkoprnělou
kormidelnu

Tam

v lepkách
v krušině
terezínský rázov.

Tam

v kalech
v čenichavě
žlučovitá úžice.

Tam

v strukách
v jímavě
šizuňkový škarchov.

Tam

v dubči
v dolínkách
umírající hamráček.

Tam

v kališti
v neckách
vyfouklý zeměměch.

Tam...

V budlíně

Radek Fridrich

F
uerte
ve
ntu
ra

Ztracení v experimentu. Ztrácíme, abychom získali. Získáváme, abychom ztratili.

Experimentální poezie – Eva Nováková

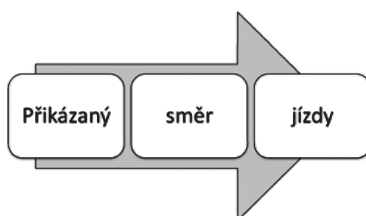
Lokální

Bigdick@

**Praha Brno Plzeň Ostrava České Budějovice Tábor
Hradec Králové Pardubice Karlovy Vary Děčín Jičín
Cheb Aš Otrokovice Rakovník Brandýs nad Labem
Ústí nad Labem Žďár nad Sázavou Písek Oleško
Klatovy Mladá Boleslav Havlíčkův Brod Pelhřimov
Olomouc Opava Frýdek Místek Kolín Teplice Most
Český Krumlov Příbram Liberec Havlíčkův Brod
Třebíč Šumperk Hradec Králové Nymburk Benešov**

.CZ

Svobodní

LIBERLAND

Smrtelní

polyamori

**smrt rodiny
tak jak ji známe,
znali jsme
a kde jsme dnes?**

Ochranná známka

®popopoly

N eseb ar

Foto Michal Šanda

Obratník

Legendární kavárnu sídlící na adrese Jindřicha Plachty 28 provozoval v rozmezí let 2002–2008 nakladatel Roman Polák spolu s manželkou Marií. Podařilo se spontánně vytvořit jakýsi literární dům, kde se na čteních, anebo jenom tak u kafe, scházeli básníci a spisovatelé, společně dováděli a radovali se, což je ostatně z fotografií dobře patrné.

Michal Šanda

N eseb ar

Roman Polák

Marie Polkácová

Magdalena Pechová, Eduard Vacek, Kateřina Rudčenková

Bohdan Holomíček

Pavel Reichrt,
Josef Straka

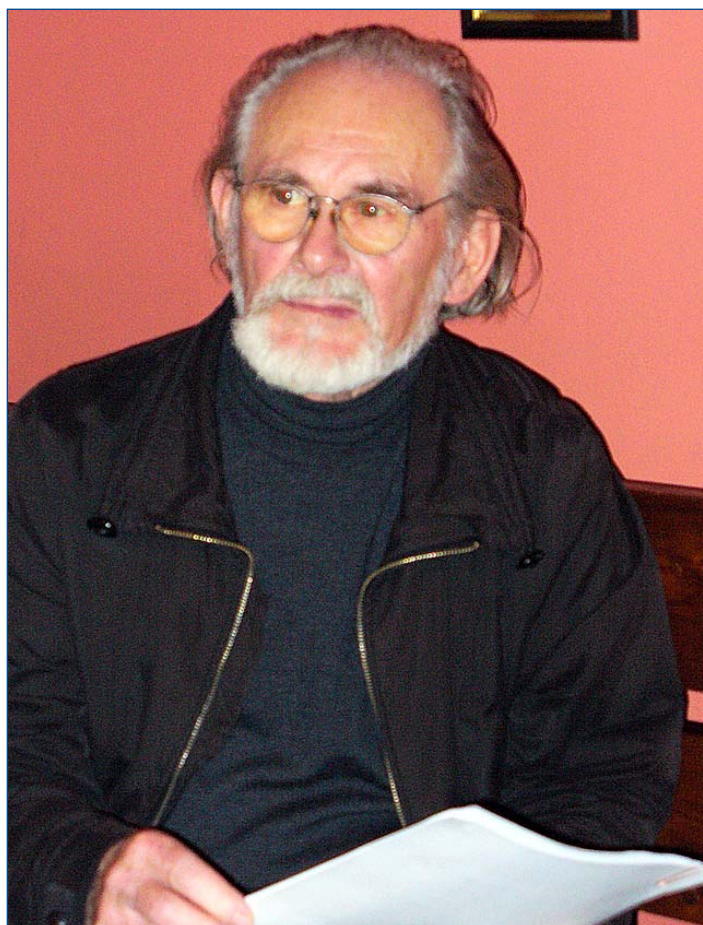
Petr Maděra,
Petr Štengl

Petr Motýl

Marie Šťastná

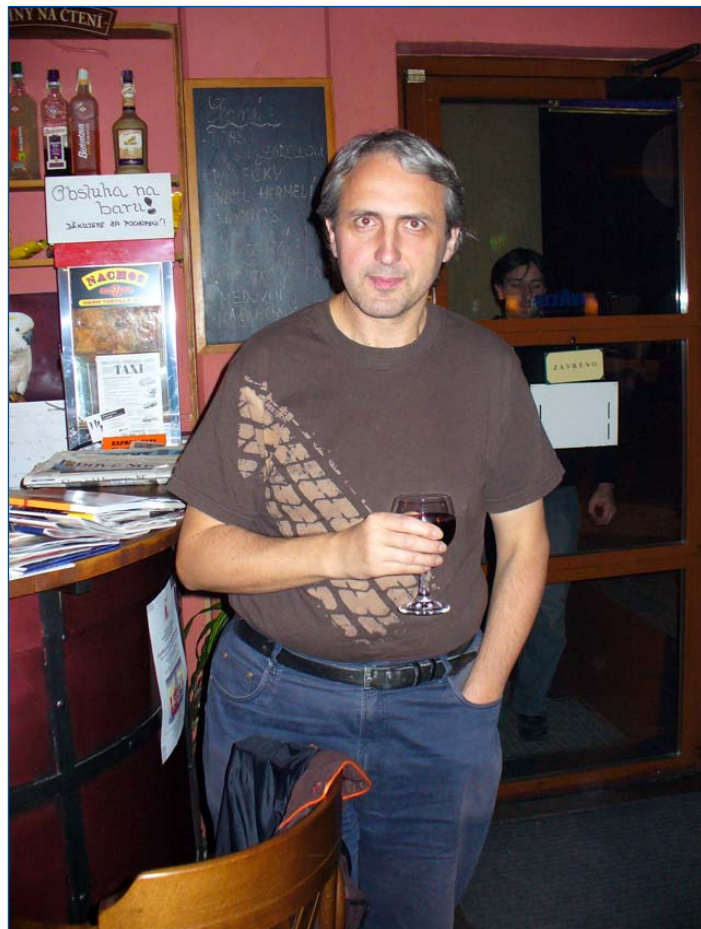
Alois Nožička

Prokop Voskovec

Jiří Sůra, Bohuslav Vaněk

Jan Štolba

Svatava
Antošová,
Michal Šanda

Renata Bulvová,
Antonín Petruželka

Jan Suk,
Vladimír Novotný

Viki Shock,
Patrik Linhart

Viktorie Rybáková

Mirek Kovářik

Jan Šulc

Emil Hakl

Pepa Čečil

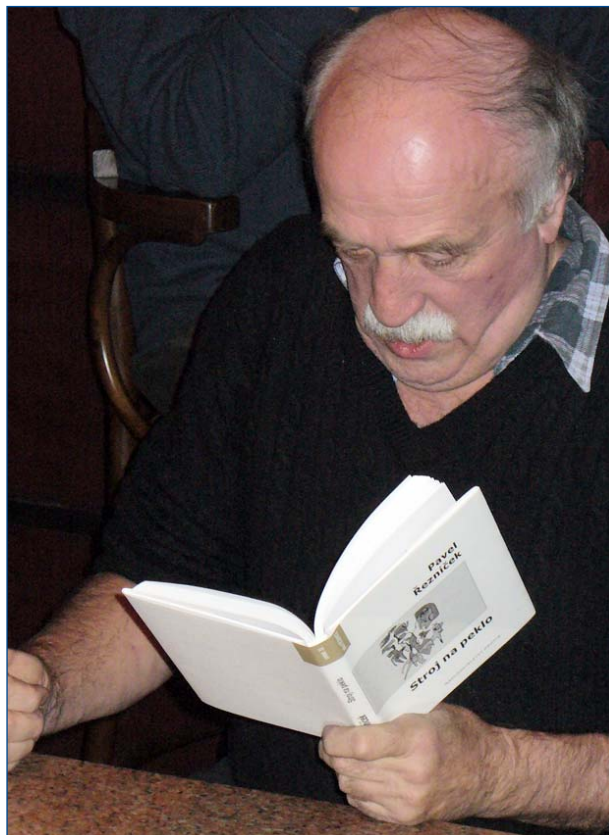
Petra Placáková,
Jan Suk,
Jan Šulc,
Jan Štolba,
Vladimír
Novotný,
Kateřina
Bolechová,
Stanislav
Dvorský

Michal Šanda,
Ivana Myšková

Josef Straka, Tomáš Zmeškal

Pavel Řezníček

Petr Král

Radka
Denemarková

Petr Pazdera
Payne,
Bohdan Chlíbec

Petra
Placáková,
Roman Polák,
Petr Král

Ivan Martin Jirous,
Milan Ohnisko

V příštím čísle (vychází 1. července 2015)

rozhodně nenajdete:

letenku na Rhodos
ani rezervaci apartmánu
v hotelu Meropi
to si musíte zařídit sami

Neberte si na pláž dečky, ale
čtečky!

Čtěte Dobrou adresu!

Na shledanou příště!
Ne zapomeňte!